ZPRÁVY VÝZKUMNÝCH ÚSTAVŮ ZEMĚDĚLSKÝCH.

ČÍSLO 19.

Ze státního pomologického arboreta
v Chlumci nad Cidlinou.

VÝBĚR TRŽNÍCH ODRŮD OVOCNÝCH PRO ČESKOSLOVENSKO.

NAPSAL

Dr. Ing. K. KAMENICKÝ,

inspektor Státních výzkumných ústavů pro výrobu rostlinnou v Praze,

ZA SPOLUPRÁCE

POMOLOGICKÉ SEKCE ČESKOSLOVENSKÉ OVOCNICKÉ SPOLEČNOSTI

V PRAZE.

VYDÁNÍ BEZ OBRÁZKŮ.

(Obrázkové vydání vyšlo nákladem
České grafické Unie a. s. v Praze.)

V PRAZE 1926.

NÁKLADEM MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ.

3/414

MÍSTO PŘEDMLUVY.

Ovocnářství československé trpí s hlediska hospodářského odedávna přílišnou pestrostí odrůd ovocných, namnoze odrůd obchodně bezvýznamných, ba i bezcenných. Proto ovoce zahraniční, na př. z dnešního Tridentska v severní Italii (býv. jižního Tyrolska), vítězí u nás snadno v pokročilém zimním období na ovocném trhu, neboť toto cizí — ovšem náležitě drahé — ovoce vyniká jednotností, krásou a vkusnými obaly, ať to jsou bedny nebo sudy. Stejně účinně konkuruje i Severní Amerika, hlavně Kalifornie, po př. Kanada, jakož i vzdálená Australie! Představíme-li si ony tisíce a tisíce kilometrů, které dělí zámořské osady od pražského nebo brněnského trhu, vysvětlíme si i závratnou často cenu jablek, dovážených z těchto končin. A přes to československé ovoce, ač kvalitou dužniny (aromatem) se plně vyrovná, ba předčí ovoce dovážené, stydlivě se tísní stranou, v podřadnějších obchodech, nepřebráno a pomačkáno, v nevkusných a často nečistých obalech, při cenách až trapně nepatrných vzhledem k pyšnému ovoci cizímu. Dovážené ovoce, jak jistě každý ví, je odrůdově pramálo pestré. Tak z Tridentska docházejí k nám hlavně 3—4 odrůdy, ne však více než 6 odrůd zimních jablek, nehledíme-li k poměrně nepatrným ukázkám zvláštním. Australie dodává v podstatě 2 odrůdy, Amerika 3—4 odrůdy. Obaly — bedny a sudy — z těchto zemí mají svůj standardní tvar i rozměry, ustálené v tom kterém státě.

Úkolem této knížky jest, aby ukázala cestu k nápravě po stránce volby ovocných odrůd — základního to kamene každé obchodní produkce ovocnářské. Jest jen důsledkem usnesení Československé ovocnické společnosti v Praze, která po dlouhých přípravných pracích *pomologické sekce*, jíž předsedal autor této knihy, se usnesla v srpnu 1923 *na výběru tržních odrůd jablek, hrušek a peckovic*, jež jsou zde stručně popsány. Při volbě odrůd řídila se pomologická sekce hlavně těmito zásadami:

1. Odrůdy volené buďtež zdravého vzrůstu, skromné v nárocích na podnebí, polohu i půdu.
2. Zvláštní péče budiž věnována zimním jablkům.
3. Volené odrůdy buďtež pokud možno úrodné, známé, oblíbené a na trhu hledané.
4. Výběr odrůd budiž dostatečně široký, aby pěstitel po event. poradě s odborníkem nalezl v něm odrůdy pro sebe nejvhodnější.
5. Ve výběru nechť se respektují odrůdy vzrůstem vhodné též pro stromořadí.

Při tom pomologická sekce Čsl. ovocnické společnosti byla si plně vědoma skutečnosti ovocnářům-odborníkům dávno známé, že *není možno sestaviti takový výběr ovocných odrůd, který by se hodil zároveň a nejlépe pro každou polohu, půdu a podnebí, pro sad, stromořadí i zahradu!* Proto i tento výběr je a zůstane, pokud nebude nahrazen neb doplněn, *výběrem rámcovým*, z něhož pěstitel buď sám nebo po úradě se zkušeným ovoc-

nářem, po př. s odb. ústavem, učitelem ovocnictví, okresním, státním či krajským zahradníkem atd. vybere odrůdy pro svůj kraj nejvhodnější a na trhu hledané.

Výslovně budiž zde zdůrazněn *národohospodářský význam odrůd krajových (lokálních)*, které nejsou pojaty do tohoto výběru. Tam, kde odedávna se pěstují v určité oblasti takovéto odrůdy, na př. na Hořicku výtečné jablko Malinové holovouské, na Moravě známá Jadernička moravská, nechť i nadále se jim věnuje plná péče! V prvé řadě platí toto pravidlo pro rané třešně, neboť téměř každý kraj má ušlechtilou, v odb. literatuře snad dosud nepopsanou a veřejnosti tudíž neznámou ranou odrůdu, která je ideálně přizpůsobena daným místním poměrům přirozeným a může plně nahraditi některé rané třešně tohoto výběru, jenž není a nesmí býti považován za diktát, nýbrž za plastickou směrnici pro pěstitele.

Málo, ale obchodně hodnotných, cenných odrůd — toť heslo této knihy! Dosavadní zkušenost ukázala, že výběr tržních odrůd byl v ovocnářské veřejnosti přijat vesměs souhlasně, s uspokojením. Svědectví o tom mohla by vydati správa přípravných školek st. pomologického arboreta v Chlumci n. C., jež je v sezonních měsících v pravém slova smyslu bombardována objednávkami roubů a oček, ač nemůže mnohdy vyhověti ani nepatrným zlomkem, neboť často jediný závod neb ovocnář objedná celou zásobu roubů některé odrůdy. Stejně i přední závody školkařské pociťují zvýšenou poptávku po odrůdách dříve snad méně hledaných; některé z nich zaopatřily si nové matečné stromy, aby nemusily objednávati roubový materiál ku šlechtění odjinud. Stejně při zakládání nových sadů, hlavně však stromořadí podél veřejných komunikací, dík zahradníkům ve veřejných službách, jakož i ve stále rostoucích akcích přeroubovacích uplatňuje se vydatně tento výběr.

Tím je podán důkaz, že Čsl. ovocnická společnost přišla právě včas, aby pomohla odstraniti příliš pestrý chaos v ovocných odrůdách, jež opanovaly naše sady, zahrady i stromořadí, nemohly však opanovati ani domácích trhů, natož v zahraničí!

Rozmanitost odrůd je odůvodněna v domácích a rodinných zahrádkách, v nichž se ovoce nepěstuje — alespoň ne výhradně — pro účely obchodní. Proto také dále bude žíti pomologie, nauka o znalosti odrůd ovocných a jich pěstění, nedotčena výběrem tržním.

Největší význam v propagaci tržních odrůd ovocných budou míti solidní školkařské závody. Zboží bezvadné po stránce pravosti odrůd i po stránce pěstitelské rozchází se z nich na nejrůznější místa. Nejednou objednávající souhlasí s náhradou odrůd, nejsou-li v zásobě stromky odrůd, jež objednal, někdy dokonce spoléhá na výběr i velikého počtu stromků, jak mu jej navrhne školkařský závod. Právě zde, jakož i při zřejmě pochybených objednávkách, ukáže se nejlépe svědomitost prodávajícího školkaře, jenž svůj zájem umí uvésti v souhlas se zájmem kupujícího. Stejně mohou školkařské závody propagovati svými ceníky a seznamy tržní odrůdy, vyznačí-li je vhodným způsobem, na př. hvězdičkou, jak již r. 1925 učinil přední jeden náš závod.

Zmenšením počtu odrůd v obchodních sadech a stromořadích usnadní se odhad sklizně i prodej ovoce, úroveň obchodu ovocem se zvýší, sníží se režie při hlídce, sklizni i zasílání. *Výběr vhodných odrůd stává se takto prvým článkem ve zlepšení a reorganisaci našeho ovocnictví*, jež má vyvrcholiti svědomitě a odborně vedeným obchodem, schopným konkurence se zbožím cizím na kterémkoli trhu.

Všichni ti, kdož přicházejí do styku s ovocnáři-pěstiteli, statkáři, rolníky, zástupci okresů, měst atd. a znají nesnáze dnešního ovocnictví po stránce obchodní, rovněž vhodným pokynem neb radou mohou vykonati mnoho dobrého. Stejně i žactvo odbor-

ných škol zahradnických, ovocnických a hlavně všech stupňů škol zemědělských budiž náležitě informováno o tržním sortimentu.

Není potřebí zvláště upozorňovati, že obdobný úkol propagační přísluší i odborům Čsl. ovocnické společnosti a ostatním bratrským organisacím a spolkům ovocnickým, podobně jako zemědělským radám a inspektorátům ovocnictví. Zajisté i mnoho učitelů národních škol pomůže, zvláště na vesnicích, šířiti odrůdy tržního výběru. Rovněž ovocnářská družstva, o jichž rozvoji v budoucnu sotva lze pochybovati, jistě svým členům budou doporučovati výsadbu tržních odrůd ovocných.

Ministerstvo zemědělství, jsouc si vědomo významu, jaký má zjednodušení počtu tržních odrůd ovocných, dalo vytisknouti již v r. 1924 v počtu 15.000 exemplářů osmistránkový leták, v němž kromě všeobecných pokynů popsány byly stručně i všecky odrůdy tržního výběru. Tento leták připojen k učebnici „Zahradnictví" pro lidové školy hospodářské. Menší počet výtisků opatřila si i Čsl. ovocnická společnost a český odbor Zemědělské rady v Praze; používá se jich prozatím k účinné propagaci při výstavách, přednáškách, kursech atd. Na počátku r. 1926 byly již vesměs rozebrány.

Ježto však mezi ovocnáři poptávka po stručném pojednání o tržních odrůdách nebyla nikterak ukojena, vydala v r. 1926 Česká grafická Unie a. s. v Praze za podpory ministerstva zemědělství a Československé ovocnické společnosti poněkud obsáhlejší publikaci **„Výběr tržních odrůd ovocných pro Československo"** se 69 nádhernými tabulkami, jež převzaty byly většinou z Říhova „Českého Ovoce".

Aby umožněno pak bylo větší rozšíření knihy také u zájemníků, kteří by nereflektovali na nákladnou publikaci s barevnými tabulkami, nebo kteří již mají Říhovo „České Ovoce", rozhodlo se ministerstvo zemědělství použíti hotové sazby „Unie" a vydati vlastním nákladem ještě tuto knihu, která jest doslovným otiskem publikace vydané „Unií", **avšak bez barevných tabulek.**

Tak za součinnosti úřadů, ústavů, odb. škol a spolků, školkařských závodů a hlavně nadšených jednotlivců je více než oprávněna naděje, že i v naše odrůdově rozhárané ovocnictví zavedena bude žádoucí soustavnost, jež prospěje všestranně: školkaři, pěstiteli i obchodníku ovocem, těmto třem opěrným pilířům úspěšného ovocnictví.

KTERÉ OKOLNOSTI PŮSOBÍ NA VZÁJEMNÝ ČÍSELNÝ POMĚR STROMŮ JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ OVOCNÝCH PŘI VÝSADBĚ?

Při zakládání sadů a zahrad, po př. i stromořadí, vyskytne se otázka, v jakém poměru mají býti zastoupeny jednotlivé druhy ovocné (jabloně, hrušně, slivoně, třešně atd.). Při rozhodování nutno uvážiti hlavně tyto okolnosti:

1. *Blízkost stálého odbytiště.* Větší města spotřebují téměř každé množství pěkného raného ovoce. Proto se v blízkosti jejich vyplácí převážné pěstění nejranějších třešní, višní, ušlechtilých sliv, raných švestek a raných jablek. Stejně i rané jahody, po př. ovoce bobulové, dobře se vyplácí.

2. *Ráz okolních výsadeb.* Není dobře, nedbá-li zakladatel obchodního rázu ovocnictví v sousedství. Jeho snahou má býti, aby volil zcela úzký výběr odrůd kvalitně hodnotnějších než je průměr sousedních sadů a stromořadí. Tak předstihne vlastníky méně cenných výsadeb při prodeji ovoce.

3. *Blízkost železnice,* hlavně přímých tratí k velikým městům, ovlivňuje výsadby do té míry, že pěstitel volí ovoce, které snese dobře balení a transport po nápravě i železnicí. Při větších vzdálenostech přicházejí ze třešní v úvahu hlavně chrupky, při ovoci bobulovém budiž zdůrazněna potřeba přiměřeného množství vhodných obalů (košíků).

4. *Blízkost továrny na zpracování ovoce.* Jakkoli tovární provoz závisí na řadě okolností, jež vyvolává konkurence, přece jen při podnicích solidně vedených lze počítati se stálou poptávkou po konservním ovoci (višně, mirabelky, renklody, některé hrušky a pod.). Při velkoplodých švestkách (pozdních) může rozhodovati i blízkost sušárny, jejíž výrobky byly by schopny konkurence.

5. *Blízkost vodních cest.* V územích podél splavných řek směřujících do zahraničí lze počítati vždy se zbožím exportním a sázeti ony odrůdy, které jsou oblíbeny na zahraničních trzích.

6. *Na odlehlých místech,* pro ovocnářství však vhodných, uplatňuje se zásada pěstění ovoce trvanlivého, tedy hlavně zimních jablek, po př. hrušek.

7. *Hrušňové sady,* zejména dále od městských spotřebišť, jsou poměrně nejriskantnějším podnikem, poněvadž převážná většina nejlepších našich, žel, málo trvanlivých máslovek uzrává v období 1—2 měsíců a v letech velikých úrod nedocílí se při značné nabídce dosti výhodných cen.

8. *Ovocnářská družstva* svědomitě vedená mohou jakožto sběrny a třídírny tržního ovoce mnoho prospěti již dnes při přechodu odrůdově pestrého ovocnictví v hospodářství soustavné. V budoucnu bude úloha jejich mnohem snažší, bude-li větší nabídka téhož druhu zboží.

EC MELUZÍNA ROAD
Brigádnická 710/2
363 01 OSTROV

Bylo by neodpustitelnou chybou, kd yby tato kniha radila k nějakému, byť i přibližnému procentickému určování v poměru výsadby jednotlivých ovocných druhů. Místní poměry přirozené, vzdálenost odbytišť, poměry mzdové, tržní a dopravní jsou složkami tak měnlivými, že nelze podati zde než všeobecné směrnice a upozornění.

SLOVO KE ČTENÁŘI.

Popisy odrůd tržního sortimentu v této knize opírají se o stěžejní pomologická díla domácí, o Říhovo „České ovoce", Suchého „Moravské ovoce" a revuální měsíčník Čsl. ovocnické společnosti, „Ovocnické rozhledy". V těchto dílech, jichž vyobrazení použito se souhlasem Čsl. ovocnické společnosti, zapsány jsou zkušenosti s odrůdami z našich poměrů, jež jediné mohou býti pro nás směrodatny. Kromě toho nejsou nikterak opomíjeny poznatky z nejnovější doby, zejména pokud se týče drobného ovoce, jehož výběrem byl autor pověřen v pomologické sekci.

Popisy jsou zcela stručné. Uvádějí hlavní pomologický název český, po př. i lidový, slovenský, pokud je odchylný, hlavní názvy cizí, domácí literaturu, kde odrůda byla podrobně popsána, a místo, kde vznikla, byla nalezena neb vypěstěna. Hlavní zřetel věnován jest vzrůstu stromů, jejich požadavkům na klima, polohu a půdu, jejich biologickým vlastnostem, plodnosti, vzdornosti vůči chorobám, škůdcům, mrazu atd., jakož i způsobilosti pro určité stanoviště.

Podobně i při charakteristice ovoce vytyčují se vlastnosti hospodářsky a obchodně významné: barva, velikost, váha, doba zrání, schopnost k zasílání, chut, trvanlivost atd. *Kniha výslovně opomíjí návody k zakládání a ošetřování sadů, zahrad a stromořadí, stejně jako sklizeň, uchovávání, balení a prodej ovoce,* omezujíc se jen na případná upozornění. Tyto obsáhlé stati zajisté budou knižně zpracovány v dohledné době v souhlase s tímto spisem povolanými autory.

Velikost plodů, vyjádřená vahou, je udána velmi střízlivě.

Sled odrůd jednotlivých druhů uspořádán je přibližně podle doby jich zrání.

Čísla řadová, uvedená u jednotlivých odrůd, značí číslo barevné přílohy.

Bylo by neodpustitelnou chybou, kd yby tato kniha radila k nějakému, byť i přibližnému procentickému určování v poměru výsadby jednotlivých ovocných druhů. Místní poměry přirozené, vzdálenost odbytišť, poměry mzdové, tržní a dopravní jsou složkami tak měnlivými, že nelze podati zde než všeobecné směrnice a upozornění.

SLOVO KE ČTENÁŘI.

Popisy odrůd tržního sortimentu v této knize opírají se o stěžejní pomologická díla domácí, o Říhovo „České ovoce", Suchého „Moravské ovoce" a revuální měsíčník Čsl. ovocnické společnosti, „Ovocnické rozhledy". V těchto dílech, jichž vyobrazení použito se souhlasem Čsl. ovocnické společnosti, zapsány jsou zkušenosti s odrůdami z našich poměrů, jež jediné mohou býti pro nás směrodatny. Kromě toho nejsou nikterak opomíjeny poznatky z nejnovější doby, zejména pokud se týče drobného ovoce, jehož výběrem byl autor pověřen v pomologické sekci.

Popisy jsou zcela stručné. Uvádějí hlavní pomologický název český, po př. i lidový, slovenský, pokud je odchylný, hlavní názvy cizí, domácí literaturu, kde odrůda byla podrobně popsána, a místo, kde vznikla, byla nalezena neb vypěstěna. Hlavní zřetel věnován jest vzrůstu stromů, jejich požadavkům na klima, polohu a půdu, jejich biologickým vlastnostem, plodnosti, vzdornosti vůči chorobám, škůdcům, mrazu atd., jakož i způsobilosti pro určité stanoviště.

Podobně i při charakteristice ovoce vytyčují se vlastnosti hospodářsky a obchodně významné: barva, velikost, váha, doba zrání, schopnost k zasílání, chut, trvanlivost atd. *Kniha výslovně opomíjí návody k zakládání a ošetřování sadů, zahrad a stromořadí, stejně jako sklizeň, uchovávání, balení a prodej ovoce,* omezujíc se jen na případná upozornění. Tyto obsáhlé stati zajisté budou knižně zpracovány v dohledné době v souhlase s tímto spisem povolanými autory.

Velikost plodů, vyjádřená vahou, je udána velmi střízlivě.

Sled odrůd jednotlivých druhů uspořádán je přibližně podle doby jich zrání.

Čísla řadová, uvedená u jednotlivých odrůd, značí číslo barevné přílohy.

I. JÁDROVÉ OVOCE.

JABLONĚ.

Seznam odrůd:

a) letní
1. Skleněné žluté
2. Astrachán červený
3. Charlamowski
4. Fraasovo letní

b) podzimní
5. Croncelské*
6. Řehtáč soudkovitý
7. Kardinál žíhaný (Šálové)

c) zimní
8. Parména zlatá*
9. Panenské*
10. Reneta Baumannova*
11. Boskoopské*
12. Reneta kanadská (kmínová)
13. Ontario
14. Boikovo*
15. Wagenerovo
16. Strýmka

Pro Slovensko a Podkarpatskou Rus:

17. Jonathan
18. Parkerovo.*

VŠEOBECNÉ POKYNY.

Jabloně vyžadují hlubších, živných, hlinitých poloh, které netrpí suchem. Z pudu, aby druh byl zachován, plodí jabloně poměrně záhy i v chudých, sušších půdách štěrkovitých, kde stromy však záhy se vyčerpávají a chřadnou. V mokrých polohách klesá resistence vůči chorobám, zejména rakovině.

Jablko odedávna platí za náš tržně velmi významný plod. Ovoce v přiměřených obalech snese dobře dopravu i na vzdálená místa. Za nejranější a za zimní jablka dociluje se nejlepších cen.

V domácnosti čerstvé jablko je nenahraditelné. Jeho hygienická cena je již dlouho uznávána a v posledních letech skvěle lékařsky potvrzena. Konsum jablek stoupá potěšitelně a opravňuje k nejlepším nadějím i pro budoucnost.

Nejobávanějším škůdcem jabloní je *mšice krvavá* či *vlnatka* (Schizoneura lanigera), z hub *rakovina* (Nectria galligena).

Odrůdy označené * lze sázeti i do stromořadí.

Č. 1. Letní.

SKLENĚNÉ ŽLUTÉ.

PRŮSVITNÉ LETNÍ. — НАЛИВ БЕЛЫЙ. — TRANSPARENTE JAUNE. WEISSER KLARAPFEL.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. díl. č. 1.
Původ: Pobaltické kraje Ruska.

Vlastnosti a požadavky stromu. Stromy vynikají ranou a hojnou úrodností (plodí již ve školkách), nejsou vybíravé v půdě ani poloze a daří se výborně i ve vyšších polohách jen poněkud chráněných proti větrům. Vzdorují výborně mrazům i chorobám.

Vznosná, neveliká koruna umožňuje pěstění v dostatečně vlhkých polních sadech i zahradách. K silnicím se valně nehodí pro lákavost raného ovoce.

Vlastnosti ovoce. Jablka mají hladkou, lesklou slupku slámově žlutobílou; jsou vzhledu velmi lákavého. Mnohá se vyznačují charakteristickým, ostrým švem, jdoucím od kalichu ke stopečné jamce. Plody s vysokokmenu váží 120—180 *g*, ze suchých poloh méně. Zrají koncem července a jsou ihned způsobilá ke konsumu.

Na trhu jsou velmi vábivá zevnějškem a oblíbená pro libou chut a vůni. Delší dopravu snesou jen při zvláště pečlivém balení, poněvadž každá omačkanina je na nich znáti. Vyžadují i pozorné sklizně.

V obchodním sadařství je Skleněné žluté úplnou náhradou tržně méněcenného Astrachánu bílého zv. Ječniště (Žitniště), který mívá mnoho neprodejného odpadu.

Poznámka. Němci propagované jablko *Charlottentalské* je nepochybně identické, ač několik podružných znaků jeví jakési, zcela podřadné rozdíly.

Č. 2. Letní.

ASTRACHÁN ČERVENÝ.

АСТРАХАНСКОЕ КРАСНОЕ. — ASTRACAN ROUGE. — ROTER ASTRACHAN. RED ASTRACHAN. — CRVENI ASTRAHAN. — ASTRACAN ROSSA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. díl č. 3.; Suchý, Moravské ovoce č. 2.
Původ: Ruské Pobaltí.

Vlastnosti a požadavky stromu. Stromy vynikají skromností v nárocích na půdu, klima i polohu, plodí záhy, pravidelně a hojně. Vhodné pro zahradu i sad. Roste zdravě a tvoří korunu poněkud rozložitější a větší. Pro nestřežená (silniční) stromořadí je rané ovoce příliš lákavé.

Vlastnosti ovoce. Uzrává buď zároveň se Skleněným žlutým nebo za nějaký den po něm. Plody s vysokých stromů vážívají 90—130 *g*, mají slupku jemnou, modravě ojíněnou, světle žlutavou a krásně červeně pruhovanou. Lze jich použíti všemi způsoby.

Vydrží však nejdéle 2—3 neděle, jako typická letní jablka vůbec. Lákavý zevnějšek, ranost a občerstvující, příjemná chut zaručují tomuto jablku stálý a živý odbyt.

Dopravu snáší v solidním obalu i na veliké vzdálenosti.

Č. 3. Letní.

CHARLAMOWSKI.

ŠARLAMOVSKÉ. — БОРОВИНКА. — BOROVITSKY. — CHARLAMÓVKA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 6.; Suchý, Moravské ovoce č. 4.
Původ: Rusko, pravděpodobně jižní oblast.

Vlastnosti a požadavky stromu. Jako obě předchozí je i tato odrůda skromná v nárocích na půdu, jen těžkých jílů nutno se varovati. Snese i značně vysoké polohy. Sází se hlavně do zahrad i polních sadů; k cestám se nehodí již proto, že v létě se větve obalené ovocem sklánějí hluboko dolů, ač jinak, zejména z mládí, tvoří vznosnou korunu. Plodnost počíná záhy a je vždy uspokojivá.

Vlastnosti ovoce. Plody zrající po Astrachánu as v polou srpna zamlouvají se na trhu vždy skvělým žíháním, stejnoměrnou velikostí a vahou, nejčastěji 120—150 *g*. Sklízí se hlavně pro delší transport včas; tu bývají plody ještě poněkud kyselé, ale jinak, zejména pro kuchyňské účely, znamenité. Vydrží 3 až 4 neděle a jsou potom i lahodnější chuti.

Č. 4. Letní.

FRAASOVO LETNÍ.

FRAASOV KALVIL. — FRAAS' SOMMER-KALVILL. — CALVILLE D'ÉTÉ DE FRAAS. — ЛЕТНЕЕ ФРААСА.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 10.
Původ: Vypěstěno děkanem Fraasem v Ballingen (Virtembersko).

Vlastnosti a požadavky stromu. Ve skromnosti, v nárocích a zdravím vyniká strom Fraasova letního nad ostatní jabloně; je to odrůda otužilá, jíž daří se i v polohách značně vysokých a klimaticky drsných. Ovoce drží pevně na větvi, takže lze osazovati Fraasovými jabloněmi i polohy nechráněné a větrům přístupné. Pro hornaté polohy neocenitelné. Vhodné pro sad i zahradu. Koruny zprvu vznosně kulovité, později klopí poněkud spodní větve. Plodnost počíná asi 7.—8. rokem po výsadbě a je potom každým druhým rokem hojná.

Vlastnosti ovoce. Plody mírně žebernaté vážívají 105—130 *g*, jsou poněkud zploštěle kulovité, s hladkou, lesklou slupkou, barvy žluté, někdy červeně nadechlé. Uzrávají koncem srpna a vydrží 4—8 neděl. Chut je ušlechtilá, výborná, kalvilovitá; ovoce lze požívati hned po utržení. Chutná v tu dobu z jablek vůbec nejlépe.

Č. 5. Podzimní.

CRONCELSKÉ. *)

TRASPARENTEDE CRONCELS. — APFEL AUS CRONCELS. — KRONSELSKIE.
TRANSPARENTE DI CRONCELS. — КРОНСЕЛЬСКОЕ ПРОЗРАЧНОЕ.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 9.
Původ: Semenáč bratří Baltetů, školkařů v Croncelsu u Troyes ve Francii.

Vlastnosti a požadavky stromu. Jako předchozí netrpí ani tato odrůda mrazy neb chorobami. Ovoce drží pevně na stromech, jež spokojí se s každou, jen poněkud vhodnou půdou, není-li příliš suchá. Zprvu vznosně kulovité koruny poněkud klopí spodní větve při počínající plodnosti, která se dostavuje poměrně záhy a je ob rok hojná. Vývoj plodů je velmi stejnoměrný, odpadu málo. Vhodné pro sad, po př. i širší silnice.

Vlastnosti ovoce. Plody váží 160—175 *g*, jsou tupě žebernaté, celkem kulovité, ve zralosti krásně žluté, event. lehce zardělé; kyprá dužnina vyniká šťavnatostí, vůní a velmi lahodnou, sladce navinulou chutí. Na trhu je od počátku září, kdy počíná zráti, do konce října a dociluje při stálé poptávce slušných cen. Mnohdy vydrží do vánoc. Vyžaduje pečlivého balení a zasílání, aby se plody nepomačkaly.

Č. 6. Podzimní.

ŘEHTÁČ SOUDKOVITÝ.

POMME MELON. — PRINZEN-APFEL.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 16.
Původ: Neznámý (ve střední Evropě).

Vlastnosti a požadavky stromu. Koruny se v pozdějším věku rozkládají a spodní větve sklánějí dolů. Plodí as ve 4.—6. roce po výsadbě, každým druhým neb třetím rokem velice hojně. Někdy vynechá úplně. Stromy vyžadují polohu i půdu chladnější i vlhčí. Libují si v pozemcích hlubších a živných, kde též plodí nejkrásnější ovoce. V suchých a písčitých půdách krní nejen strom, ale i ovoce je drobné a předčasně padá již při slabém závanu větru. Nejlepším stanovištěm jsou volné, nikoli však větru vystavené polní i domácí sady, kde se půda obdělává i hnojí. Pro vyšší polohy se rovněž dobře hodí.

Vlastnosti ovoce. Sympatická, soudečkovitá, žlutá jablka žíhaná kratšími i delšími proužky v natečkované červeni uzrávají na stromě úplně na sklonku září. Váží nejčastěji jen 120—170 *g*. Vynikají sytou vůní a jsou poživatelná záhy po sklizni. Dobře vyzrálé ovoce chuti libě kořenité, sladce navinulé a velmi příjemné, nevadne a při pečlivém uložení vydrží po 2—3 měsíce, zásobujíc tak téměř do vánoc ovocný trh, na němž vždy dobře platí. Dopravou ani na vzdálenější místa netrpí, je-li jen poněkud pečlivěji baleno.

*) Čti: Kronselské.

Č. 7. Podzimní.

KARDINÁL ŽÍHANÝ.

ŠÁLOVÉ.*) — GEFLAMMTER WEISSER CARDINAL. — CARDINAL BLANC FLAMMÉ. — KARDYNALSKIE. — КАРДИНАЛ ПОЛОСАТЫЙ.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 24.; Suchý, Moravské ovoce č. 13.
Původ: Není znám.

Vlastnosti a požadavky stromu. Poněvadž dospělé stromy tvoří až obrovité, 16 až 20 *m* široké, rozkleslé a převislé koruny, nehodí se tato odrůda do těsných sadů, do silničních stromořadí, ba ani do polí, kde se klade na podplodinu značný důraz. Sázeti se má jen do volných, většinou travnatých prostranství, na mírné svahy a pod., pokud možno do poloh alespoň poněkud před větry chráněných a živných, ač se spokojí i půdami hubenějšími.

Roubuje se často až v korunce na vyspělou pláňku. Počíná ploditi poněkud pozdě a potom rodí hojně obyčejně každým druhým rokem. Nemocem i mrazům vzdoruje velmi dobře.

Vlastnosti ovoce. Krásná, značně veliká jablka běžné váhy 200—240 *g*, barvy slámově žluté, jsou na slunci pěkně karmínově více neb méně zřetelně pruhovaná v nastříkané červeni. Plody neozářené sluncem bývají i jednobarevné, žlutě zelenavé. Sklizeň nastává koncem září; pro konsum ovoce dospívá — pečlivě složeno v kupách — za 2—3 neděle. Zralé plody voní velmi intensivně. Ve vhodných komorách (sklepech) vydrží až 3 měsíce, zřídka přes vánoce. Předčasně sklizené plody vadnou, přestárlé křenčí (hubkovatí). Pro příjemnou, navinulou chut a velikost ovoce je tato odrůda zvláště oblíbena pro kuchyňskou spotřebu. Na trzích se prodává znamenitě. Ovoce tupě, ploše žebernaté, bývá velmi různotvaré.

Č. 8. Zimní.

PARMÉNA ZLATÁ.

PARMENKA OZIMNA ZLATNA. — GOLDEN WINTER PEARMAIN. — REINE DES REINETTES. — WINTER GOLD-PARMÄNE. — KRÓLOWA RENET. — PEARMAINE DORATA D'INVERNO. — ЗИМНИЙ ЗОЛОТОЙ ПАРМЕН.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 31.; Suchý, Moravské ovoce č. 19.
Původ: Není znám; snad pochází ze západní Evropy, Anglie či Francie.

Vlastnosti a požadavky stromu. Populární, všude známá, prastará tato odrůda zvána bývá též případně Zlatá reneta. Je stejně vhodná pro výsadbu sadů, zahrad i úzkých stromořadí (tvoří úzké, vznosné koruny). Libuje si v půdách dobrých, hlubších i přiměřeně vlhkých, kde hojně plodí krásné, vyrovnané ovoce. Zato v půdách sušších, hubených rodí sice též bohatě, ale ovoce nedospívá, je drobné, brakovité, neprodejné.

*) Správnější název *Kardinál žíhaný* odpovídá mezinárodnímu pojmenování lépe než název český *Šálové*, proti němuž jsou i filologické námitky.

Starší stromy krátkým sřezem se zmlazují, aby se docílilo opět plodnosti. Vadou Zlaté parmény jest poměrně malá vzdornost škůdcům i chorobám, hlavně mšicím a rakovině. Vinu však nutno hledati namnoze v nevhodnosti stanoviště a v nedostatečné péči o strom. Pro školkaře jako dobrá odrůda kmenotvorná je nepostradatelná. Plodnost prozrazuje se již ve školkách a je vždy hojná.

Vlastnosti ovoce. Ovoce běžné váhy 80—170 *g* nutno pro obchod bezpodmínečně tříditi podle velikosti, ježto veliké plody docilují značně vyšších cen. Jsou mírně kuželovité až kulovité, sytě žluté a malebně, celkem nenápadně karmínově pruhované. Dužninu má výbornou, pravé renetové chuti, pro niž ji Francouzi zovou Královnou renet. Česati se má počátkem a v prvé polovině října, nikoli dříve, jak často se děje, což je chybou vzhledem k trvanlivosti i jakosti ovoce. Za 4—6 neděl po sklizni plody dozrávají a vydrží v dobrých místnostech přes zimu i do konce března.

Pro naše trhy je tato odrůda stále ještě nezbytná. Dá se zasílati i na největší vzdálenosti.

Č. 9. Zimní.

PANENSKÉ.

ROTER BÖHMISCHER JUNGFERN-APFEL. — PANIENSKIE CZERWONE. POMME DES VIÈRGES.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 34.; Suchý, Moravské ovoce č. 20.

Původ: Nepochybně Čechy, kde se odedávna pěstuje, považováno jsouc dnes za národní jablíčko, místo méně úrodného Míšeňského.

Vlastnosti a požadavky stromu. Stromům daří se v půdách vápenitých i vazčích, jsou-li dostatečně vlhké, ba spokojí se i hlinitými půdami promíšenými štěrkem. V příliš kyprých náplavech bývá náchylno k chorobám, zejména v poloze chráněné; v suchých půdách plodí drobné, brakovité ovoce. Plodnost počíná záhy po výsadbě a je vždy po 2—3 letech velmi hojná. Nikdy nezklame úplně. Hodí se do otevřených poloh, zvláště k silnicím a do polních stromořadí, kde nejlépe prospívá. V polních sadech doporučuje se výsadba na okraje. Stromy jsou statné s korunou mohutnou, vznosnou, jen spodní větve, pokud se sklánějí, lze odřezati, aniž stromu se ublíží, tam, kde by vadily při podjíždění potahům.

Vlastnosti ovoce. Plody jsou celkem drobné, vážíce nejčastěji 60—90 *g*, zejména v roce veliké úrody. Tvaru bývají kulovitého až i baňatě kuželovitého, připomínajíce vajíčko s obou pólů skosené. Při sklizni, jež má počíti koncem září, po př. i později, jsou plody modravě ojíněny, jinak lesklé, téměř celé krásně souvisle červené, že pravidelně jen v zastíněné polovině prosvítá základní barva žlutozelená. Některé plody jeví červené proužkování. Bílá dužnina, jen pod slupkou někdy zarůžovělá, je jemná, hustá, šťavnatá, libě sladce navinulé chuti. Uloženo, prozradí ovoce úplnou zralost vůní již počátkem listopadu. V dobré komoře vydrží do dubna, ba i déle.

Ač drobnoplodé, přece jen na domácím i zahraničním trhu je velice oblíbeno. Nevadne, snese výborně transport i skladování, neboť omačkaniny zasychají, aniž by hnily.

Poznámka. Panenské bývá často zaměňováno za *Tvrdé červené*, podobného vzhledu, avšak dužniny tvrdší a vždy červeně zardělé, čímž se liší od pravého Panenského.

Č. 10. Zimní.

RENETA BAUMANNOVA.

BAUMANN'S RENETTE. — REINETTE BAUMANN. — RENETA BAUMANNA.
BAUMANN'S RED WINTER REINETTE. — РЕНЕТ БАУМАНА.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 50.; Suchý, Moravské ovoce č. 34.
Původ: Vypěstěna Van Monsem v Belgii.

Vlastnosti a požadavky stromu. Souhlasné zprávy z celého Československa potvrdily nenáročnost stromu, jenž roste v každé půdě jen poněkud pro jabloně vhodné, a to v poloze i nad 450 *m*. Sucha a příliš těžkého jílu nesnáší. Stromky rostou ve školkách zcela dobře a plodí as za 5 let po výsadbě. Dospělé stromy tvoří zprvu vyšší, později širší polokulovité koruny. Jsou vhodny pro sad, zahradu a stromořadí u širších cest. Úrodnost je stálá a ob rok velmi hojná.

Vlastnosti ovoce. Plody mírně zploštělé vážívají nejčastěji 140—200 *g*, jen výjimečně bývají menší. Základní zelenavá, později zlatožlutá barva bývá v plné zralosti zastřena téměř úplně temnou červení s více méně zřetelnými proužky. Ve vybarvení a proužkování plodů bývají značné úchylky, což mnohdy svádí k pochybnostem o pravosti odrůdy. Bílá, zprvu chruplavá, hojně šťavnatá dužnina je chuti nakyslé, osvěživě kořenité. Její lahodnost závisí na době sklizně; ovoce rozhodně se nemá sklízeti až první polovině října, po př. i později. Uzrává koncem prosince a vydrží do května ři dobré chuti i vzhledu. Nevadne. Dopravu snáší i při méně pečlivém balení znamenitě. mačkaniny nezahnívají. Na trhu je vždy hledána hlavně pro kuchyňské účely; krásná arva je jí znamenitým doporučením.

Č. 11. Zimní.

BOSKOOPSKÉ.

SCHOENE VAN BOSKOOP. — BOSKOPSKIE. — BELLE DE BOSKOOP.
БОСКОПСКАЯ КРАСАВИЦА. — SCHÖNER VON BOSKOOP.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 51.; Suchý, Moravské ovoce č. 129.
Původ: Pochází ze školek K. Ottolandera v Boskoopu (Holandsko), kde nalezeno polovině minulého století.

Vlastnosti a požadavky stromu. Ve školkách vyžadují namnoze mezišlechtění, ›boť od země vedené výhonky Boskoopského rády rostou šikmo a křiví se. Na defitivním stanovišti zprvu vznosné, vysoké koruny později se dosti široce rozkládají. odí se tudíž jako vysokokmeny pro veliké polní i domácí sady, též do stromořadí ›dél širších silnic a cest. Libuje si v půdách hlubokých, hlinitých, dostatečně vlhkých propustných; v polohách poněkud chráněných a slunných docílí se nejkrásnějších odů. Suché a hubené polohy způsobují příliš ranou plodnost méněcenného ovoce. rodnost je stálá a ob rok hojná; jakmile počnou stromy ploditi, což bývá asi za 10 let › výsadbě, lze spoléhati na pravidelné úrody.

STÁTNÍ VĚDECKÁ KNIHOVNA V PLZNI 12

Vlastnosti ovoce. Plody vyrovnané velikosti vážívají při menších úrodách vždy nad 200 *g*, plody větší, váhy 250—300 *g* s vysokokmenů nejsou žádnou zvláštností. I při velikých úrodách v dobré poloze neklesá váha plodů pod 160 *g*. Ovoce drží na stromě velmi pevně, je porezavělé, žluté, na slunci červeně zardělé, někdy méně vzhledné, ale výborné, pravé renetové chuti. Dužnina žlutavá, jemná, zprvu chruplavá, později křehce měkká a dostatečně šťavnatá je důvodem obliby této odrůdy.

Česati se má od poloviny října. Plody pozdě sklizené dospívají k jídlu někdy již v polou prosince, ale v únoru a březnu bývají nejlepší chuti. Nevadnou a vydrží do léta. Jen plody předčasně sklizené scvrkávají. V obchodě nemá konkurenta. Je typem tržního ovoce.

Poznámka. Obchodními závody školkařskými, hlavně zahraničními, nabízená kdysi *Reneta z Montfortu* je nepochybně identická s Boskoopským.

Č. 12. Zimní.

RENETA KANADSKÁ.

RENETA KMÍNOVÁ.*) — REINETTE DU CANADA. — KANADA-RENETTE. РЕНЕТ КАНАДСКИЙ. — RENETA KANADYJSKA. — RENETTA DEL CANADA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 55.; Suchý, Moravské ovoce č. 31.
Původ: Není znám. Pochází buď z Francie nebo ze sev. Ameriky.

Vlastnosti a požadavky stromu. Má-li se docíliti hodnotného ovoce, nutno stromy sázeti do nejlepších, výhřevných hlinitých půd s přiměřenou vláhou, do poloh příznivých a chráněných. Jinde zklame. *Není tedy Kanadská reneta vhodná pro všecky oblasti*, jako na př. Baumannova. Stromky počínají roditi za 6—8 let po výsadbě; plodí zpravidla ve třech letech střídavě hojně, méně a málo neb jeden rok zcela odpočívají; přes to příjem za ovoce nezůstává za výnosem odrůd úrodnějších.

Stromy vzdorují nemocem i škůdcům. Dospělé koruny široce se rozkládají a hluboko sklánějí; hodí se tedy Kanadská reneta jen do volných prostranství, polních sadů, ale i zde v pozdějším věku znemožňuje obdělávku půdy, po př. pěstění podplodin. Do stromořadí, k cestám a silnicím, do menších zahrad atd. nehodí se vůbec.

Vlastnosti ovoce. Plody považují se v obchodě za delikatesu mezi jablky a docilují při pečlivém balení a vkusné úpravě nezvyklých cen. Vybrané, bezvadné plody prodávají se kusově, zejména ovoce s krsků, jež se pěstí na př. v Tridentsku a j. Ovoce se stromů vysokých vážívá 150—200 *g*, s krsků bývá váhy dvojnásobné. Je mírně zploštělé, nepravidelně tupě žebernaté, barvy zelenavé, později žlutavé, na slunci tlumeně ižihaně zardělé, mnohdy lehce porezavělé. Veliké, nápadné lenticelly (korkovité tečky) daly vznik českému názvu „Kmínová" reneta.

Česati se má co nejpozději, tedy po 15. říjnu; sklizené ovoce se hned ukládá. V dobrém skladišti (komoře) vydrží při výtečné, zcela měkké a šťavnaté dužnině, jež je skutečnou pochoutkou, přes celé jaro, ba i do května. Poživatelné bývá od vánoc.

*) Název *Reneta kanadská* je přizpůsoben mezinárodnímu pojmenování, proto české pojmenování *R. kmínová* dáno na druhé místo.

Poznámka. Pro zřízení krskové plantáže byly by nezbytny místní, alespoň desítileté zkušenosti s plodnými krsky šlechtěnými na jančatech, po př. na doucinech, aby se mohla kontrolovati rentabilita.

Č. 13. Zimní.

ONTARIO.

Synonym nemá.
Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 58.

Původ. Vypěstěno Ch. Arnoldem v obci Paříži v Kanadě z jádra jablka Northern Spy oplozeného pylem květu Wagenerova v 70. letech minulého století.

Vlastnosti a požadavky stromu. Americká odrůda tato spokojí se každou půdou jen poněkud vhodnou pro jabloně, polohami vyššími, po př. i nechráněnými. Ovoce drží pevně na větvích. Koruny potřebují, zejména v mládí, přiměřeného řezu, neboť rostou poněkud rozsochatě. Hodí se do otevřených polních sadů, nikoli k silnicím. Otužilostí vyniká i mezi nejvzdornějšími. Ploditi počíná za 4—5 let po výsadbě; není roku, aby nerodilo.

Vlastnosti ovoce. Krásné, veliké plody vážívají 160—200 i více *g*; jsou mírně zploštělé, tupě, vzhledně žebernaté, barvy zprvu zelené, později až skvěle žluté s karmínovou, více méně živěji pruhovanou červení. Klidí se v polovici října, kdy plody jsou zcela tvrdé a nevybarvené. Uzrávají od ledna a vydrží, aniž by vadly, do června. Velmi šťavnatá dužnina zcela vyhovuje lehce kořenitou a příjemně navinulou chutí. Největší rozšíření této znamenité zimní odrůdy, kterou lze zasílati na veliké vzdálenosti, bude jen ku prospěchu pěstitelů i ovocnictví vůbec.

Č. 14. Zimní.

BOIKOVO.

BOIKEN-APFEL. — POMME BOÏKEN. — BOIKENA. — MELA DI BOICHEN. БОЙКЕН.

Podrobný popis: Kamenický, České ovoce VI. č. 114.; Suchý, Moravské ovoce č. 36.
Původ: Není objasněn.

Vlastnosti a požadavky stromu. Odrůda otužilá a skromná libuje si v živných půdách a otevřených polohách, ale roste dobře i na místech s půdou chudou. Dá se pěstiti na mírných severních svazích. Hodí se výborně do polních sadů a k širším silnicím i na pastviště; u úzkých cest vadí poněkud rozložitá koruna. V těsných, uzavřených zahradách stromy trpívají padlím; jinak ostatním chorobám vzdorují znamenitě. Plodí asi 5. rokem po výsadbě a potom vždy střídavě velmi hojně.

Vlastnosti ovoce. Velmi pěkně vyvinuté, žebernaté, žluté plody s malebným červeným líčkem, vážívají 150—230 *g* i více; nebývá mezi nimi odpadu. Sklizeň oddalujeme do poloviny října, čímž ovoce získává na chuti v plodové zralosti, která počíná asi v únoru. Do června i později se plody uchovají bez potíží. Chut šťavnaté dužniny je prostě sladce navinulá s lehkou, kořenitou příchutí. Krásné a lákavé zbarvení úhledných plodů zaručuje v pozdním jaře výborný odbyt. *Odrůda tato je rovnocenná s mnohými dováženými „tyrolskými" jablky,* jimž bude jistě úspěšně konkurovati, až více ovládne zdejší trh.

Č. 15. Zimní.

WAGENEROVO.

WAGENER. — WAGENER'S-APFEL. — POMME WAGENER.
ВАГНЕРА ПРЕМИРОВАННОЕ. — MELA AMERICANA DI WAGENER.

Podrobný popis: Kamenický, České ovoce VI. č. 119.
Původ: Vypěstěno ze semene r. 1796 Abrahamem Wagenerem v osadě Penn Yan ve státě New York.

Vlastnosti a požadavky stromu. Všude, kde se daří Panenskému, prospívá i Wagenerovo. Ač dospělé stromy jsou ve květu otužilé, ve školkách při krutých mrazech mladé letorosty někdy namrzají. Roste polobujně, zdravě a v dospělosti tvoří širší koruny. Úrodnost je stálá a hojná; zřídka úplně vynechá. Hodí se jako vysokokmen do sadů s dobrou půdou. Dováží se k nám dosud ze sev. Italie.

Vlastnosti ovoce. Plošší až ploché, tupě a oble žebernaté plody váhy 110—130 *g*, zřídka nad 150 *g*, jsou v plné zralosti sytě žluté, z valné části však zastřené natečkovanou červení se živějšími karmínovými proužky. Klidí se kol. 10. října a uloženo dozrává po vánocích. Při libě kořenité, později sladší chuti s osobitou příchutí udrží se do dubna zcela neporušeno, ale dá se uchovati i do července. Dosud je méně rozšířeno.

Č. 16. Zimní.

STRÝMKA.

GROSSER BOHN-APFEL. — GROS BOHN. — VELIKA BOHNOVKA.
GROCHÓWKA WIELKA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce III. č. 60., Suchý, Moravské ovoce č. 41.
Původ: Není znám. Pro Porýní mluví hojné rozšíření v pánvi neuwiedské.

Vlastnosti a požadavky stromu. Široce rozložené koruny dospělých stromů určují této odrůdě polní sad a svážité pastviny jako nejúčelnější stanoviště. Stromy prospívají v průměrných i chudších půdách, nesnášejí však poloh zamokřených nebo suchých, písčitých. Rostou zdravě a jen fusikladium postihuje někdy listy, nikoli plody. Pozdnější plodnost nahrazena jest pravidelnou a stálou úrodností.

Vlastnosti ovoce. Pokud chuti se týče, je toto jablko zdánlivě nejméně cenné ze všech odrůd tohoto sortimentu. Poněvadž však snese každé i ledabylé zacházení, vrstvení a ukládání, jsouc tvrdé a neobyčejně trvanlivé, má zde své místo. Plody váhy 90—140 *g* nemají se česati před 15. říjnem; zprvu nevzhledné, později vybarvují, žloutnou a červené pruhy oživují. Řepovitá dužnina je do března až dubna nepoživatelna; v pozdním jaře měkne a dociluje prostě nakyslé, snesitelné chuti. Bez nesnází se uchová i přes červenec a v posledním období na trhu (v dubnu až červnu) dociluje vždy zcela slušných cen. Dá se upotřebiti v kuchyni a k výrobě cidru. K jídlu za syrova se sotva hodí pro hořkou příchut. Dopravu snáší bezvadně i bez obalu.

Č. 17. Zimní.

JONATHAN.

Nemá synonym.

Podrobný popis: Kamenický, České ovoce VI. č. 113.

Původ: Nalezeno před více než 100 lety Jonathanem Hasbrouckem v Kingstoně, ve státě New York.

Vlastnosti a požadavky stromu. Odrůda tato doporučuje se výslovně jen pro nejpříznivější polohy na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Je velmi choulostivá proti padlí jabloňovému (moučence) i fusikladiu; vyžaduje pečlivého a nákladného ošetřování. Stromy skrovnějšího vzrůstu mívají v pozdějším věku spodní větve převislé. Libují si v půdě živné, na př. v hlubokých náplavech, na chráněných mírných svazích podél řek neb i na březích toků. Suché a teplé polohy (viničné) nesnáší. Z toho je zřejmo, že *Jonathan na rozdíl od převážné většiny ostatních odrůd tohoto sortimentu nehodí se pro široké oblasti.* Jen jeho veliké rozšíření na Slovensku a v Podk. Rusi, dále neobyčejná obliba ve velkoobchodě vedly k zařazení. Bez pokusnictví nelze ho doporučiti ani pro Čechy, ani pro Moravu. Plodí záhy a velmi uspokojivě.

Vlastnosti ovoce. Průměrné plody s vysokokmenu vážívají 120—180 *g*. Jsou ke kalichu mírně zúžené, u temene poněkud zkosené. V plné zralosti často celý povrch bývá zastřen sytou, až purpurovou červení, z níž průsvítá místy jasná žluť. Ovoce češe se v prvé polovině října a k požívání je způsobilé od prosince do května, ač vydrží i mnohem déle. Na květnových hosp. výstavách v Praze budilo vždy zaslouženou pozornost.

Jemná, vonná, sladce navinulá dužnina vyniká líbeznou, osobitou „jonathanovou" příchutí, jež činí z této odrůdy Ia stolní ovoce. Z poloh suchých, písečných je ovoce drobné, předčasně v podzimu dozrává a moučnatí. *Před výsadbou ve velkém v kraji, kde není Jonathan vyzkoušen, nutno důtklivě varovati.*

Č. 18. Zimní.

PARKEROVO.

PARKEROV JADERNÁČ. — PÉPIN GRIS DE PARKER. — PARKER'S PEPPING. — PARKER'S SÄMLING. — PEPINA PARKERA.

Podrobný popis: Kamenický, České ovoce VI. č. 118.

Původ: Vzniklo nepochybně v Anglii.

Vlastnosti a požadavky stromu. Stejně jako Jonathan i Parkerovo doporučeno bylo pro výborné ovocnářské oblasti Slovenska a Podk. Rusi, pro půdy hluboké, přiměřeně vlhké, byť i vyšší. Miluje polohy otevřené a ovzduší sycené parami. Za obdělávku a hnojení půdy znamenitě se odvděčí vyrovnanými, krásnými plody. Špatné vlastnosti otužilých stromů nejsou známy; jen z poloh nevhodných, suchých je ovoce příliš drobné. Chorobami netrpí. Plodí záhy po výsadbě, často ohromně. Ve školkách roste slaběji;

někde používají mezišlechtění. Hodí se jako vysokokmen se vznosnější korunou výborně do polních oraných sadů, po př. i za příkop k silnicím do dobré půdy.

Vlastnosti ovoce. Ploše kulovité, velikostně značně vyrovnané plody váhy 100 až 150 *g* jsou celé pěkně bronzovitě porezavělé souvislou korkovinou, z níž jen místy prosvítá zelenavá základní barva slupky. Na stromech mohou se ponechati až do zámrzu; před 15. říjnem nikdy se nemají česati, jinak vadnou. Zraje od vánoc a vydrží i do léta. Hustá, renetovitá dužnina chutná ušlechtile kořenitě. Slovenské plody znamenitě konkurují ovoci ze sev. Italie („tyrolskému"), kde se tato kožená reneta hojně pěstuje. V březnu a dubnu dociluje na velkoměstských trzích znamenitých cen.

HRUŠNĚ.

Seznam odrůd:

a) letní
19. Magdalenka
20. Červencová
21. Muškatelka šedá*
22. Muškatelka turecká
23. Máslovka Clappova
24. Solanka*
25. Williamova čáslavka

b) podzimní
26. Kongresovka
27. Salisburyho*
28. Avranšská*
29. Hardyho*
30. Charneuská*
31. Boscova lahvice*

c) pozdní
32. Pastornice
33. Máslovka Dielova*
34. President Mas*

VŠEOBECNÉ POKYNY.

Hrušně spokojí se obecně i s půdami poněkud suššími než jabloně. Nesmíme však zapomínati, že *jakost hrušek (ovoce) závisí neobyčejně na vegetačních faktorech*, na půdě, poloze, vláze, slunečním světle a teple. Proto z chudých, hubených a štěrkovitých půd i ovoce jinak výborných máslovek nedociluje kvality ovoce z mírných, živných a přiměřeně vlhkých poloh. Vůbec hrušeň miluje polohy slunné; zejména pro stolní, jemné máslovky je chráněnější poloha výhodná, ač mnohé odrůdy snesou i drsnější klima. Většina letních i podzimních hrušek představuje ovoce poměrně nestálé, jež vyžaduje rychlého konsumu. *Nelze tudíž raditi k zakládání příliš velikých plantáží hrušňových.* Pravá sezona hrušek trvá nejdéle do vánoc; po vánocích objevují se u nás jen předražené hrušky cizí. Jakkoli se zdá, že máme dosti pravých zimních hrušek, nemůžeme přece nikdy spoléhati, že uchovají se v bezvadné kvalitě přes vánoce, od kteréhožto termínu nelze se za trvanlivost hrušek zaručiti. Ostatně v tu dobu již zcela převládají jablka, jež jsou páteří našich zimních trhů ovocných.

Č. 19. Letní.

MAGDALENKA.

ZELINKA. — CITRON DES CARMES. — GRÜNE MAGDALENE. — ZELENA MAGDALENKA. — MADDALENA VERTE D'ESTATA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 2.; Suchý, Moravské ovoce č. 42.
Původ: Stará odrůda francouzská, v zahradách Lectierových v Orléansu známá již r. 1628.

Odrůdy označené hvězdičkou * hodí se do stromořadí.

Vlastnosti a požadavky stromu. Nemá se pěstiti v chudé půdě ani ve studené poloze, nýbrž v půdách živných a teplých. V mládí stromy trpívají mrazem, ale květy pozdnějším mrazíkům dobře vzdorují. K cestám a silnicím se nehodí, poněvadž dlouhé větve neuspořádaných korun hluboce se sklánějí. Její místo je v sadech. Úrodnost počíná velmi záhy po výsadbě, je stálá a pravidelná. Stromy netrpí chorobami. Pro výsadbu kupujme stromky s kmenem vysokým alespoň 180 *cm*.

Vlastnosti ovoce. Drobnější plody váhy asi 50—80 *g* jsou zelené a žlutavě prokvetlé; dužnina vyniká hojnou šťavnatostí a velmi příjemnou, citronově navinulou chutí. Klidí se pro obchod asi od poloviny července ještě ve tvrdém stavu, aby snesly i delší transport. Uzrávají ve 4—6 dnech a nelze jich dlouho uchovati. Pro ranost, dobrou chut a vzhled jsou na trhu velmi hledány.

Č. 20. Letní.

ČERVENCOVÁ.

COLORÉE DE JUILLET. — PERA DI LUGLIO. — BUNTE JULI-BIRNE.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č.3.
Původ: Francie; šířena byla od r. 1875 ze školek Boisbunelových v Rouenu.

Vlastnosti a požadavky stromu. Odrůda tato se spokojí i s lehčími, hlinitě-písčitými půdami, jsou-li ovšem dostatečně vlhké. Otužilé a zdravé, ale nepříliš bujně rostoucí stromy tvoří vysoké koruny, jichž spodní větve se pod tíží plodů hluboce sklánějí. Plodnost počíná hned po výsadbě, je pravidelná a stejnoměrná, neboť květy mrazem netrpí. Podobně jako Magdalenka hodí se i Červencová hlavně do sadů, nikoli k silnicím.

Vlastnosti ovoce. Plody poněkud větší než Magdalenky váží obyčejně 60—90, zřídka nad 100 *g*; za úplné zralosti jsou zelenavě žluté a na slunci živě červené. Sklizeň nastává postupně ve II. polovici července. Čerstvé plody uchovají se 10—14 dní. Pro dopravu jest nutno trhati je ve stavu tvrdém. Na trhu jdou živě na odbyt, neboť i jakost i chut tohoto raného a pestrého ovoce je zcela uspokojivá.

Č. 21. Letní.

MUŠKATELKA ŠEDÁ.

MUSQUÉE GRISE DE BOHÊME. — GRAUE MUSKATELLENBIRNE.

Podrobný popis: Ovocnické rozhledy r. XV. str. 139.
Původ: Stará, oblíbená česká odrůda.

Vlastnosti a požadavky stromu. Mohutné a vždy úplně zdravě rostoucí stromy spokojí se i chudšími půdami; snesou i vyšší a chladnější polohy (600 *m* n. m.). Pro školkaře znamenitá odrůda kmenotvorná, vytvářející ve 3 letech pěkné vysokokmeny. Plodnost počíná později (10—12 let po výsadbě), kdy již stromy odrostly a vytvořily krásnou korunu. Chorobami ani škůdci netrpí. Vhodná pro široké silnice a obdělávané

polní sady. Plodnost je stálá; plody bývají seskupeny v bohatých chomáčích. Známy jsou případy, že starší strom (asi 100letý) přináší až 500 *kg* ovoce.

Vlastnosti ovoce. Barva slupky původně zelená bývá zastřena, mnohdy téměř úplně, jemnější šedou korkovinou, takže plody jsou lehce zelenavě bronzovité. Vážívají 80—100 *g*. Uzrávají v prvých dnech srpna, někdy o něco dříve a vydrží 10—14 dní. Po několikadenním uležení nabývají znamenité, kořenité chuti, zvyšující hodnotu máslovitě rozplývavé a velmi šťavnaté dužniny. Nahradí úplně Špinku, již předčí poněkud větším ovocem, pravidelností úrody a většími sklizněmi. Na trzích je velmi oblíbena.

Č. 22. Letní.

MUŠKATELKA TURECKÁ.

ZBUZANKA. — TÜRKISCHE MÜSKIERTE SOMMERBIRNE. — MUSQUÉE TURQUE.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 5.

Původ: Snad pochází z Turecka, kde se zove Misk Armudi. Český název „Zbuzanka" od obce Zbuzan na Smíchovsku, kde se hojněji pěstovala.

Vlastnosti a požadavky stromu. Otužilé stromy nejsou v půdě vybíravé; snášejí i vyšší polohy. Zprvu přímé a štíhlé koruny v době plodnosti pod tíhou plodu se sklánějí. Chorobami netrpí. Hodí se do střežených sadů a zahrad, méně pro lákavost ovoce na místa frekventovaná. Plodnost počíná velmi záhy, je pravidelná a stálá.

Vlastnosti ovoce. Plody této odrůdy jsou nejmenší ze všech hrušek tržního sortimentu a přece pro svoji lákavou, žlutavě zelenavou barvu s červeným líčkem náleží k nejoblíbenějším letním hruškám na pražských trzích, kde se jí prodají spousty. Jednotlivé plody vážívají pouze 40—75 *g*. Pro trh nutno je česati za zelena, před polovinou srpna; za tři až pět dní zežloutnou a změknou. Zralé voní „muškátově". Jemná, šťavnatá, sladká a muškátově aromatická dužnina povyšuje Zbuzanku na hledanou hrušku stolní. Dopravu snáší bezvadně. V plné zralosti nedá se uchovati než několik málo dní.

Č. 23. Letní.

MÁSLOVKA CLAPPOVA.*)

FAVORITE DE CLAPP. — CLAPP'S FAVORITE. — CLAPP'S LIEBLINGSBIR E. KLAPOVA LJUBIMKA . — FAVOYTKA. — ЛЮБИМИЦА КЛАППА.

Podrobný popis: Říha, České ovoce č. 6.; Suchý, Moravské ovoce č. 14.

Původ: Vypěstována v zahradě p. Th. Clappa v Dortchestru (Massachusetts v Unii severoamerické) jako semenáč Hájenky v 60. letech minulého věku.

*) Čti: Klapova.

Vlastnosti a požadavky stromu. Stromy zdravého vzrůstu spokojí se s chudší, ba i štěrkovitou půdou, nikoli však suchou. Poloha i vyšší není závadou, spíše vadí místa příliš větrům vystavená. Ploditi počíná pozdě (za 8—12 let po výsadbě). Ve školce roste přímo a později tvoří pravidelné, jehlancovité koruny. Kromě k silnicím — kam pro lákavost ovoce se nehodí — lze ji sázeti kamkoli na chráněná a střežená místa. Plodnost nebývá nikdy veliká, ale zato stálá, některý rok však bývá úroda znamenitá.

Vlastnosti ovoce. Plody s vysokokmenů vážívají 150—200 *g* a bývají stejnoměrné velikosti. Uzrávají ve druhé polovině srpna, před Williamovou čáslavkou. Pro trh klidí se za zelena již v polovině srpna, ba i dříve. Kromě krásné, žluté barvy s červeným, lákavým líčkem a slušné velikosti plodu je máslovitá, jemná a vonná dužnina nejlepším doporučením této znamenité letní hrušky. V úplné zralosti nedá se zasílati. Jako všecky letní hrušky nutno i tuto máslovku záhy spotřebovati.

Č. 24. Letní.

SOLANKA.

POIRE DE SOLANY. — SOLANER-BIRNE.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 7.

Původ: Pochází z Libochovicka, pravděpodobně z okolí obce Solan, kde se odedávna pěstovala.

Vlastnosti a požadavky stromu. Odrůda tato jako Muškatelka šedá je produktem domácích poměrů přirozených a tudíž znamenitě přizpůsobena zdejší půdě i klimatu. Nejlépe se daří v hluboké hlíně, v náplavech i těžších a v polohách před větry chráněných, i vyšších. Je velmi dobrá odrůda kmenotvorná; k mezišlechtění má se užívati jen pro odrůdy bujně rostoucí a tvořící mohutné, silné letorosty. Až kuželovitě rozložitá, mohutná a přece vznosná koruna umožňuje pěstění v zahradách, sadech i ve stromořadích při širokých cestách a silnicích. Hojná a pravidelná plodnost počíná 3.—4. rokem po výsadbě. Mrazům na stanovišti dobře vzdoruje.

Vlastnosti ovoce. Tvar podlouhlých hrušek střední velikosti a průměrné váhy 120 až 170 *g* je dosti měnlivý v partii kališní. Slupka v plné zralosti až citronově žlutá a na slunci slabě i živěji zardělá, bývá drobounce tečkována a tu a tam stříknuta drobnou rezovinou. Pro trh češe se namnoze již po 10. srpnu; je tehdy ještě zcela tvrdá a schopna i velmi dlouhé dopravy, na př. na berlínské neb londýnské trhy. Nad ostatní hrušky v tuto dobu zrající vyniká Solanka poměrnou trvanlivostí — zraje totiž po sklizni za tvrda asi za 3—4 neděle — což umožňuje obeslání vzdálených trhů světových. Odedávna známá a v cizině oblíbená vývozní tato hruška je důstojnou representantkou našeho ovocnictví za hranicemi, kde ji cení pro velmi jemnou, lehce navinulou, sladce aromatickou, celkem výtečnou chut.

Č. 25. Letní.

ČÁSLAVKA WILLIAMOVA.

WILLIAMS PEAR. — BARTLETT. — BON CHRÉTIEN WILLIAMS.
BUONCRISTIANA WILLIAM. — WILLIAMS' CHRISTBIRNE.
VILIAM KRISTOVKA. — WILLJAMSA. — ВИЛЬЯМС.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 14.; Suchý, Moravské ovoce č. 49.
Původ: Nahodilý semenáč vyrostlý v Aldermastonu v Anglii na sklonku 18. stol.

Vlastnosti a požadavky stromu. Není druhé odrůdy hrušně tak rozšířené jako Williamka. V Americe je pod názvem „Bartlett" zvláště oblíbena, zejména v rozsáhlém konservním průmyslu. Spokojí se každou půdou, miluje však teplejší polohy, ač i ve vyšších místech dobře se jí daří. Neobyčejná plodnost, jež se projeví za 2—4 roky po výsadbě, záhy omezuje vzrůst stromů. Lze tudíž stromy Williamovy čáslavky sázeti poměrně hustěji, na 8—10 *m* v sadech i zahradách. Zkušenost ukázala, že na plodnost má příznivý vliv oplozování pylem Clappovy máslovky, i doporučuje se společná výsadba znamenitých těchto hrušek. Chorobami netrpí; za krutých mrazů stromky ve školkách někdy namrzají. Stromy reagují na přihnojování množstvím sklizní.

Vlastnosti ovoce. Výborné vlastnosti plodů založily světovou pověst této odrůdy. Váha kolísá od 150 do 240 *g*. Tvar ke stopce zúžených plodů dosti kolísá. Mdle lesklá, hladká slupka je při dozrání ovoce jasně žlutá, ve stínu zelenavě prokvetlá a na slunci bývá neurčitě ožehlá; mnohde nalezneme i drobnou rezovinu. Jemná, zcela rozplývavá bílá dužnina vítězí nad ostatními současně zrajícími hruškami výtečnou, kořenitou chutí s osobitou příchutí. Pro velkoobchod klidí se ke konci srpna, načež se rychle zasílá. Plody záhy měknou a uchovají se jen 10—14 dní. Odbyt i velikých kvant je u této odrůdy zcela zajištěn. Pro konservaci není ani u nás odrůdy vhodnější.

Č. 26. Podzimní.

KONGRESOVKA.

SOUVENIR DU CONGRÈS. — ANDENKEN AN DEN KONGRESS.
KONGRÈSÓWKA. — ПАМЯТЬ КОНГРЕССА.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 15.
Původ: Pochází ze školek Morelových v Lyoně, kde r. 1867 byla vystavena a pojmenována na památku tamního kongresu ovocnického.

Vlastnosti a požadavky stromu. Veliké plody brání ve výsadbě této odrůdy do poloh větrných; jinak stromy spokojí se i s chudými půdami, jsou-li dostatečně vlhké. Se stanovišť suchých, písčitých je ovoce řepovité a stromy ve vzrůstu krní. Na kdouli neroste. Chorobám vzdoruje; vůči mrazům mladé stromky (ve školkách) jsou poměrně choulostivy. Rozložité koruny lze účelným řezem v prvých letech po výsadbě usměrniti ve tvar jehlancovitý. Plodnost projevuje se dosti záhy a úroda bývá často obrovská.

Vlastnosti ovoce. Vyspělé plody vážívají zpravidla nad 250 *g* (s krsku i nad ½ *kg*); jsou charakteristicky hrbolaté, v plné zralosti žluté, ozdobené červenou tvářinkou. Pro obchod trhají se za zelena, podle stupně zralosti, do 10. září. Tvrdá dá se daleko zasílati. Upotřebitelná je pro konservaci i sušárny. Dužnina kvalitou úplně závisí — více než u ostatních odrůd — na vlivech výživy a vnějších faktorů vegetačních. V dobrých poměrech je jemná, šťavnatá, až rozplývavá, kořenitá a chutná. Z nevhodných poměrů je někdy až přitrpklá. V plné zralosti uchová se jen asi 14—20 dní. Na trhu stále láká neobvyklou velikostí a malebným zabarvením.

Č. 27. Podzimní.

SALISBURYHO.

PRINCESSE MARIANNE. — PRINZESSIN MARIANNE. — SALISBURY.
ПРИНЦЕССА МАРИАННА.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 18.
Původ: Pochází pravděpodobně z výsevů Van Monsových.

Vlastnosti a požadavky stromu. Výborná tato odrůda spokojí se i chudšími, začasté štěrkovitými půdami, polohami vyššími a nepříliš chráněnými. Tam všude nahradí choulostivější pomologickou sestru — Boscovu lahvici. Ve školkách šlechtí se pro křivý vzrůst v korunce, ev. s použitím mezišlechtění. Tvoříc vysokou, jehlancovitou korunu, hodí se nejen do sadů a zahrad, nýbrž i k málo střeženým silnicím a cestám, neboť zelenavé ovoce není příliš lákavé. Dospělé stromy jsou velmi otužilé proti mrazům i chorobám. Ploditi počínají později, as 8 let po výsadbě, rodí však potom hojně a stále.

Vlastnosti ovoce. Jednotlivé plody vážívají 100—140 *g* i více; ke stopce se zvonkovitě zužují, u kalicha jsou baňatější, barvy zelenavě žluté a hojněji bronzovitou korkovinou porezavělé. Ke sklizni dospívají po 15. září a do týdne uzrávají. Zralé dají se uchovati 3—4 neděle v přiměřené chladné místnosti. Lehce nažloutlá dužnina zcela se rozplývá, překypujíc šťavou; je chuti sladce aromatické, výrazně kořenité. Snáší, včas očesána, dopravu zcela dobře.

Na Lovosicku zovou ji Němci „Kleine Kaiserkrone".

Č. 28. Podzimní.

AVRANŠSKÁ.

BONNE LOUISE D'AVRANCHES. — GUTE LUISE VON AVRANCHES.
BUONA LUIGIA D'AVRANCHES. — DOBRA LUIZA IZ AVRANCHES.
DOBRA LUDWIKA. — ДОБРАЯ ЛУИЗА ИЗ АВРАНША.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 24.; Suchý, Moravské ovoce č. 53.
Původ: Vypěstěna r. 1788 ve školkách Longuevalových v Avranches.

Vlastnosti a požadavky stromu. Vzhledem k bezkonkurenční úrodnosti žádá výživné půdy; v suché půdě ovoce je drobné. Třebaže ovoce pevně drží na větvi, libují si stromy

v poloze poněkud chráněnější, byť i vysoké (nad 600 *m* n. m.). Hodí se, majíc nevelikou, jehlancovitou korunu, pro kterékoli stanoviště, do sadu, zahrady i k cestám. Příslovečná plodnost počíná již na nedopěstěných stromcích ve školce. Místy trpívá poněkud chorobami (fusikladiem), nikoli však všeobecně. Za normálních poměrů strom i ovoce jsou zdravé. Mrazům vzdoruje.

Vlastnosti ovoce. Plody ladného, podlouhlého tvaru vážívají 120—180 *g*; v plné zralosti, jež se dostavuje několik dní po sklizni tvrdšího ovoce, jsou krásně žluté s výraznými tečkami a nádherně zdobeny temnou červení. Pro zasílání trhají se často od poloviny září; doba plodové zralosti je prvá polovina října. Předčasně trhané plody nedostihnou jakostí plodů normálně vyzrálých, jež šťavou překypují, jsou zcela rozplývavé („tekou"), sladké a vynikají lehce kořenitou výbornou chutí s mírně přitrpklou, pikantní příchutí. Budiž zde podotčeno, že není pro malé zahrádky domácí vděčnější odrůdy nad Avranšskou, jež — ač není trvanlivá — je znamenitou odrůdou stolní.

Č. 29. Podzimní.

MÁSLOVKA HARDYHO.

BEURRÉ HARDY. — GELLERT'S BUTTERBIRNE. — BERA HARDEGO. GELLERTOVA MASLOVKA. — БЁРЭ ГАРДИ.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 26.; Suchý, Moravské ovoce č. 56.

Původ: Pochází z Francie, pravděpodobně z Boulogne-sur-Mer a pojmenována ku poctě ředitele zahrad p. Hardyho v Paříži. Němci ji překřtili.

Vlastnosti a požadavky stromu. Ač skrovná v nárocích, zasluhuje tato výtečná odrůda stanoviště příznivějšího, dobré půdy, polohy byť vyšší, přece jen poněkud chráněné před větry. Ve školce roste krásně přímo vzhůru, na stanovišti vytváří vysokou, jehlancovitou korunu, jež umožňuje pěstění v polním sadě, v zahradě i podél silnic. Stromy vzdorují znamenitě chorobám i mrazům. Ovoce drží pevně na stromě. Plodnost počíná asi 5 let po výsadbě; úrodnost je později hojná a stálá.

Vlastnosti ovoce. Zcela vyspělé plody mají slupku šedozelenavou a bývají zpravidla téměř úplně pokryty bronzově skořicovou korkovinou, na slunci zarudlou do tónu pálené hlíny. Vážívají 120—180 *g*; jsou kratší, u stopky často tupě zaoblené. Pro trh lze je probírati přibližně od 15. září; uležením dozrávají v 8—10 dnech a uchovají se v dobrém sklepě (komoře) 3—4 neděle. V tvrdém stavu zasíláním netrpí. Velejemná dužnina s lososově narůžovělým nádechem v plné zralosti zcela se rozplývá, jsouc výborné, sladce kořenité chuti s pikantní příchutí.

Č. 30. Podzimní.

CHARNEUSKÁ.

FONDANTE DE CHARNEU. — KÖSTLICHE VON CHARNEU. — LÉGIPONT.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 29.

Původ: Pochází z okolí obce Charneu v Belgii, kde nalezena v prvé polovině 19. stol.

Vlastnosti a požadavky stromu. Dobrou půdu, teplejší, před větry částečně chráněnou polohu odmění tato odrůda výbornou jakostí ovoce. Snese i vyšší polohy, chorobám vzdoruje; v mládí místy trpívá (ve školkách) silnějšími mrazy. Ve školce roste přímo a na stanovišti tvoří úzkou, vysokou řidší korunu, jejíž větve se nevzhledně rozklesávají pod tíhou plodů. Přes to hodí se s kmenem dostatečně vysokým na kterékoli pěstitelské stanoviště, tedy i podél komunikací. Ploditi počíná záhy a plodí stále, zřídka příliš mnoho, aniž vynechává vůbec.

Vlastnosti ovoce. Plody někdy mírně zhrbolené jsou nezřídka značně veliké a dosahují váhy 130—200 *g*. Hladká slupka nabývá v plné zralosti barvy sytě žluté, na slunci někdy je zarudle ožehlá. Dužnina překypuje šťavou, úplně se rozplývá a vyniká výtečnou, sladce kořenitou chutí. Pro obchod na zasílání protrhávají se vyspělé, ale dosud tvrdé plody ve druhé polovině září; k jídlu dospívají asi za 14 dní a zrajíce postupně dají se uchovati asi do konce října. Ovoce hodí se nejen na stůl, ale i k sušení.

Č. 31. Podzimní.

BOSCOVA LAHVICE.*)

CALABASSE BOSC. — BOSC'S FLASCHENBIRNE. — FLASZOWA BOSCA (APREMONTKA). — BJERE BOSK. — BUTIRRA D'APREMONT. — БЁРЭ БОСК.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 31.; Suchý, Moravské ovoce č. 60.

Původ: Nalezena asi r. 1830 u vesnice Aprémontu v Belgii a nazvána ku poctě pomologa Bosca původně Beurré Bosc.

Vlastnosti a požadavky stromu. Libuje si v hlubších, obdělávaných půdách, ač roste i v pozemcích hubených. Snese též vyšší polohy, ale nedoporučuje se pro ně. Ploditi počíná za 6—8 let po výsadbě, rodí stejnoměrně, plody vesměs pěkné, nikdy příliš mnoho. Chorobami netrpí. Ovoce drží pevně na stromech. Ve školce ráda se křiví a za krutých mrazů často zmrzá. Je tudíž v takových případech lépe šlechtiti ji v korunce. Lze ji doporučiti do stromořadí, sadů a zahrad, neboť vysoká, jehlancovitá koruna nebrání, pokud větve nejsou zatíženy plody, pohybu pod stromy. Hodí se výborně k přeroubování hrušní neplodných.

Vlastnosti ovoce. Typické, v kališní části baňaté, ke stopce až špičatě zúžené protáhlé plody klidí se koncem září, po př. o něco později, vždy za tvrda, aby snesly dopravu; uležením dozrávají asi za 14 dní až 3 neděle. Správně uloženy dají se uchovati i přes říjen. Vážívají 150—250 *g*. Zelenavě žlutá slupka bývá více méně, někdy úplně zastřena jemnou bronzovitou korkovinou, pro tuto odrůdu zvláště charakteristickou. Pro trh češe se zpravidla předčasně, proto velkoměstské obyvatelstvo zřídka pozná velejemné, pikantně kořenitě sladké chuti zcela rozplývavé dužniny v plné líbeznosti. Na pražském trhu zove se „Alexandra", čeští Němci jmenují ji „Kaiserkrone". Náleží k nejhledanějším hruškám vývozním a labužníci cení ji jako nejdelikátnější hrušku vůbec.

*) Čti: Boskova.

Č. 32. Pozdní.

PASTORNICE.

POIRE DE CURÉ. — PASTORENBIRNE. — PLEBANKA. — PERA DEL CURATO. — КЮРЭ.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 48.; Suchý, Moravské ovoce č. 71.
Původ: Nalezena r. 1760 farářem Leroy ve Villiers en Breune jako lesní semenáč.

Vlastnosti a požadavky stromu. Veliká závislost kvality ovoce na výživě stromu nutí k výsadbě do poloh teplejších, půd činných, bohatých živinami. Z pozemků studených, mokrých a z poloh drsných je ovoce řepovité, sotva k vaření použitelné, často až III. jakosti. Ve školkách roste bujně a zdravě, stejně i na pozdějším stanovišti. Ploditi počíná později, někdy až po 8. roce, potom však při stálé úrodnosti vynechá úplně jen velmi zřídka. Hodí se pro veliký sad neb zahradu, méně pro úzká stromořadí, kde by mohly vaditi sklopené větve obtížené plody. Chorobami netrpí, silné mrazy mohou poškoditi jen příliš bujně rostlé školkovance.

Vlastnosti ovoce. Často lahvicovitě protáhlé, veliké plody, mezi nimiž nebývá odpadu, vážívají okrouhle 200 *g*, podle hojnosti úrody více nebo méně. Zelená slupka nezežloutne úplně ani v dokonalé zralosti plodů; někdy bývá na slunci lehce zarudlá a tu i tam drobně porezavělá. Sklizeň oddalujeme do října; za 3—5 neděl uložené ovoce měkne a dospívá k jídlu. V tu dobu polojemná dužnina někdy se až rozplývá, jindy je tužší, příjemné sladké chuti, druhé jakosti; jen ve zvláště výborném roce vyrovná se i odrůdám jemnějším. Ovoce udrží se často přes vánoce 1—3 měsíce.

Pastornice představuje typ t. zv. hospodářských hrušek, všestranně užitných pro kompot, vařivo, kuchyň i sušárnu; v obchodě vždy jde v pokročilém období hladce na odbyt.

Č. 33. Pozdní.

MÁSLOVKA DIELOVA.

BEURRÉ DIEL. — DIEL'S BUTTERBIRNE. — BUTIRRA DIEL. БЁРЭ ДИЛЬ.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 5.; Suchý, Moravské ovoce č. 68.
Původ: Nalezena asi r. 1800 p. Meurisem u dvora Trois Tours poblíže Vilvordu v Belgii.

Vlastnosti a požadavky stromu. Stromy nesnášejí chudých, suchých, štěrkovitých půd, libují si však v půdách hlubokých, živných a polohách teplejších, chráněných, byť i výše položených. Ve školkách neroste příliš uspokojivě, proto někde se pro vysokokmeny používá mezišlechtění nebo šlechtění na pláňku v korunce. Pro polokmeny nebývá toho potřebí. Úzká, charakteristická koruna, se spodními větvemi tíhou plodů poněkud rozkleslými umožňuje pěstění na každém vhodném stanovišti. Stromy trpívají mírně fusikladiem a vyžadují tudíž stříkání, jež by se ostatně mělo soustavně prováděti v celých sadech. Plodnost dá na sebe čekati 6—8 let po výsadbě, úrodnost je však hojná, stálá a spolehlivá. Vynechá jen v roce po zvláště veliké sklizni.

Vlastnosti ovoce. Populární a na středoevropských trzích všude známé ovoce široce baňatého, nestálého tvaru vážívá 180—250 *g*. Sklízeti se má až v říjnu, načež za 3—5 neděl dozrává a nezřídka vydrží i přes vánoce. V plné zralosti plody žloutnou, čímž vyvstanou charakteristické, rzivé tečky. Voní velmi příjemně. Dužnina je zcela rozplývavá, výtečné kořenité chuti; z nevhodných poloh — jako všecky hrušky — bývá přitrpklá a řepovitá. V obchodě náleží trvale k nejoblíbenějším hruškám. Nesprávně ji zovou „Poděbradka". Zaslouží největší pozornosti.

Č. 34. Pozdní.

PRESIDENT MAS.

PRÉSIDENT MAS. — PRÄSIDENT MAS. — PRESIDENTE MAS.
ПРЕЗИДЕНТ МАС.

Podrobný popis: Říha, České ovoce I. č. 53.

Původ: Vypěstěna 1852 z jádra máslovky Hardepontovy ve školkách Boisbunelových v Rouenu a nazvána ku poctě presidenta francouzské pomologické společnosti p. Mase.

Vlastnosti a požadavky stromu. Velkoplodá tato odrůda nezbytně žádá dobrých, živných půd a polohy před větry chráněné. Ve školkách stromky rostou přímo vzhůru, ale výchova se často o rok opozdí proti jiným odrůdám. Na trvalém stanovišti tvoří typicky jehlancovitou korunu, drobně větévkatou spoustou plodonošů. Plodnost počíná za 6—8 let po výsadbě, úrodnost je potom střídavě velmi hojná a stálá. Chorobám stromy i plody vzdorují velmi dobře. Ideální odrůda pro stromořadí, zahradu, zvláště však polní sad.

Vlastnosti ovoce. Baňaté plody velmi vyrovnané, postejné velikosti vážívají zpravidla nad 200 *g*, ba i váha 350 a 400 *g* s vysokokmene není příliš vzácná. Slupka i u plodů ležením uzrálých zůstává vždy zelená se žlutozeleným odstínem, na slunci zcela výjimečně bývají poněkud ožehlé. Vyžadují pozdní sklizně — zpravidla od 5. do 15. října, zřídka dříve. Za 3—4 neděle dospívají a nejednou vydrží do vánoc, i déle. Výtečná, máslovitá až rozplývavá dužnina veliké této hrušky je přehojně šťavnatá, libě sladce kořenité, lehce pikantní chuti. Náleží k nejlepším a nejkrásnějším vývozním odrůdám pozdnějších stolních hrušek.

II. PECKATÉ OVOCE.*)

TŘEŠNĚ A VIŠNĚ.

Seznam odrůd.

35. Rychlice německá.
36. Libějovická raná
37. Boppardská raná
38. Višeň Vackova
39. Sladkovišeň raná
40. Troprichterova
41. Amarelka královská
42. Šalanka
43. Napoleonova (Lauermannova) chrupka
44. Višeň ostheimská
45. Hedelfingenská
46. Germersdorfská
47. Morela stinná.

VŠEOBECNÉ POKYNY.

Ze všech peckovin dorůstají *třešně* největší výše a mohutnosti; již z toho vyplývá, že — ač se zdánlivě spokojí se sušší, hubenější až štěrkovitou půdou — i ony milují půdy živné a hluboké, zvláště s přiměřeným obsahem vápna. Je-li i poloha příznivá, bývá ovoce překvapující velikosti a krásy.

Višně jsou sice skromnější v nárocích, ale i u nich velikost plodů závisí na půdě v prvé řadě.

Budiž výslovně podotčeno, že téměř každý kraj má své *lokální čili krajové, cenné a často velerané třešně.* Jak již v úvodě poznamenáno, má se těmto lokálním odrůdám věnovati též se strany blízkých závodů školkařských i nadále plná pozornost, neboť ony mohou — s hlediska tržního — úplně nahraditi některé odrůdy tohoto rámcového tržního výběru. Jako příklad buďtež uvedeny: Vítovka molitorovská na Kouřimsku, Skalky na jihozáp. Moravě, Naršanská v župě Sarišské na Slovensku atd. Ostatně ovocnáře v těchto oblastech nebylo by ani možno nutiti k výměně jejich osvědčených lokálních odrůd.

---

*) Před popisem každé peckovice je poznamenán pomologický charakter (na př. pestrá chrupka, pološvestka, modrá slíva a pod.), jakož i třetina měsíce, kdy ovoce dozrává (na př. VI/3 značí, že ovoce zraje v poslední třetině června).

Tmavá srdcovka
Č. 35. VI/1—2.

RYCHLICE NĚMECKÁ.

PRÉCOCE DE LA MARCHE. — FRÜHESTE DER MARK. — MARCHIJSKA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 1.; Suchý, Moravské ovoce č. 75.
Původ: Není objasněn.

Vlastnosti a požadavky stromu. Slunná, teplejší poloha působí příznivě na ranější zralost ovoce, čemuž přispívá zejména lehčí, dostatečně vápnitá půda. Šlechtí se hlavně na ptáčnici. Plodí velmi záhy; stromy mrazy netrpí, raný květ bývá však mrazíky postižen. Do poloh chladných, půd suchých a těžkých jílů se nehodí. Koruna umožňuje pěstění v sadech i stromořadích.

Vlastnosti ovoce. 10 plodů váží 40—45—50 *g*. Pro trh se češe v červené zralosti namnoze v prvém týdnu června, jinak uzrává do normální tmavohnědé barvy v polovině června. Dokud je ovoce tuhé, snese i daleký transport. Chut sladká, lehce navinulá.

Poznámka. Nejcennější vlastností této odrůdy je její ranost. Nad Rychlici německou vynikají mnohé lokální čili krajové odrůdy některými vlastnostmi, na př. otužilostí proti mrazu, větší úrodností atd. Je přirozeno, že v takovém případě dáme přednost oné osvědčené domácí odrůdě, byť i byla poněkud pozdnější.

Tmavá srdcovka
Č. 36 VI/1—2

LIBĚJOVICKÁ RANÁ.

HÂTIVE DE LIBĚJOVICE. — FRÜHESTE AUS LIBĚJOVICE.

Podrobný popis: Říha České ovoce II. č. 2.
Původ: Vznikla jako semenáč z plané třešně v Záhorském dvoře u Libějovic (Čechy) ve II. pol. 19. stol. Pan Karel Šiman množil ji na Libějovicku (u Netolic).

Vlastnosti a požadavky stromů. Na rozdíl od ostatních třešní tvoří tato odrůda pěkně jehlancovitou vysokou korunu. Stromy jsou velmi otužilé, zdravé, klovatinou ani mrazy netrpí. Štíhlý vzrůst předurčuje Libějovickou ranou pro stromořadí podél silnic i užších cest. V nárocích na půdu není snad odrůdy skromnější; v hubenější půdě plodí velmi záhy po výsadbě, v živné půdě hlinité až asi po 4 letech. Hodí se i do drsnějších poloh.

Vlastnosti ovoce. 10 plodů váží 40—45 *g*. Pro zasílání nutno je česati v tuhém stavu (v červené zralosti) kol 10. června. Zrají potom velmi rychle. Pro měkkost po 15. červnu nelze jich zpravidla již zasílati. Ovoce na stromech déle ponechané dociluje sice lahodné chuti, ale nedá se zpeněžiti než v místním prodeji. Pro ranost, úrodnost, nenáročnost a neobyčejně zdravý vzrůst stromu dochází obliby zejména všude tam, kde není přibližně rovnocenné odrůdy místní neb krajové.

Tmavočervená srdcovka

Č. 37. VI/1—2.

BOPPARDSKÁ RANÁ.

PRÉCOCE DE BOPPARD. — FRÜHE VON BOPPARD.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 4.
Původ: Pochází z města Boppardu v Porýní.

Vlastnosti a požadavky stromu. Spokojí se každou průměrnou půdou a snese i drsnější polohy, třebaže poněkud trpí mrazíky v době květu. Ploditi počíná velmi záhy, plodí hojně a pravidelně. Za nejlepší stanoviště nutno považovati obdělávaný polní sad, zvláště k jihu mírně skloněný, kde ovoce rychle uzrává.

Vlastnosti ovoce. Váha 10 plodů je 45—50 *g*. Počíná zráti po 5. červnu a v tu dobu se češe pro zasílání v červeném stavu. Po 7—10 dnech skvěle červená barva rudne až posléze zhnědne, ale potom nelze ovoce již zasílati. Na trzích je oblíbena pro ranost a zářivě červenou barvu, jíž vyniká nad bledé třešně a odlišuje se od stejně raných třešní tmavších.

Višeň

Č. 38. VI/2—3.

VIŠEŇ VACKOVA.

GRIOTTE PRÉCOCE DE VACEK. — WACEK'S FRÜHWEICHSEL.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 8.
Původ: Vypěstěna pomologem J. Říhou ve školkách v Chlumci n. C. z jádra višně Ostheimské a nazvána ku poctě zasloužilého okr. starosty a školkaře V. Vacka.

Vlastnosti a požadavky stromu. Každá, poněkud přiměřená půda, i chudší, uspokojí tuto odrůdu, ovšem z půd hlinitých jsou plody neobyčejně veliké a krásné. Ve školkách šlechtí se pro vysokokmeny na ptáčnici. Mrazům, ač záhy kvete, vzdoruje výborně, stromy jsou zdravé, otužilé a ježto tvoří krásně kulovitou, hustě větvenou korunu, hodí se pro střežený sad, zahradu i pro výsadbu ve stromořadí. Plodnost počíná záhy, je naprosto spolehlivě stálá, často obrovská. Kvetoucí stromy jsou i stromy okrasnými. Chorobami netrpí.

Vlastnosti ovoce. Velikostí vyrovnají se tyto pravé višně, zrající po 15. červnu, středně velikým třešním; 10 plodů váží 40—45 *g*. Probírkou — pro trh — lze získati ovoce při postupném zrání někdy i o týden dříve. Náleží k nejranějším višním vůbec, proto nemá na trhu konkurenta. Doporučiti se dá do pečiva, pro konservaci i k výrobě šťávy, třebaže šťáva je méně barvivá než u višně Ostheimské. Na stromě vydrží dosti dlouho a nepukají.

Sladkovišeň
Č. 39. VI/2—3.

SLADKOVIŠEŇ RANÁ.

CERISE ROYALE HÂTIVE. — MAY DUKE. — ROTE MAIKIRSCHE. KSIĄŻĘCA. — АНГЛИЙСКАЯ РАННЯЯ.

Má mnoho lokálních synonym.
Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 9.; Suchý, Moravské ovoce č. 87.

Původ: Velmi stará odrůda, o jejímž vzniku není zpráv.
Vlastnosti a požadavky stromu. Stromy nejsou nikterak náročné a spokojí se každou, jen poněkud vhodnou půdou. Rostou na kterékoli podnoži a plodí záhy po výsadbě, hojně a stále. Ve květu nezmrzají. Úzká, vysoká koruna umožňuje pěstění na každém obvyklém stanovišti; v teplé poloze ovoce značně dříve zraje. Chorobami netrpí.

Vlastnosti ovoce. Plody uzrávají velmi nestejně od 15. do 20. června. Vedle zralých plodů visí ovoce úplně zelené, což vyžaduje opětovné sklizně. Nelze tedy raditi, aby výborné této odrůdy, která spojuje harmonicky sladkost třešní s pikantností višní, bylo použito jako odrůdy hlavní k výsadbě příliš veliké. Na blízkých odbytištích je ovšem tato postupná zralost oblíbeného, ba populárního ovoce často předností. 10 plodů váží 45—55 *g*.*) Tmavé ovoce výborné chuti lze upotřebiti na stůl i v kuchyni. Pro zasílání češe se v červené zralosti. Na trhu je velmi hledána.

Tmavá polochrupka
Č. 40. VI/2—3.

TROPRICHTEROVA.

TROPRICHTER'S SCHWARZE KNORPELKIRSCHE. — GUIGNE NOIRE DE TROPRICHTER.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 10.
Původ: Není znám; odrůda je stará přes 100 let.

Vlastnosti a požadavky stromu. V mládí mohutně rostoucí, vysoké a široce větvené stromy přizpůsobí se i chudším půdám, kde ovšem plodí menší ovoce. Květy trpívají poněkud mrazíky, jinak jsou stromy otužilé. Pro polní sady i zahrady lze ji zvláště doporučiti. Plodnost počíná záhy a těžko si představiti odrůdu, která by úrodností předčila Troprichterovu. Špatné vlastnosti nejsou známy. I pro malé zahrádky — jako polokmen — velmi se hodí.

Vlastnosti ovoce. Značně veliké až zcela černé plody polotuhé dužniny uzrávají kol 15. června; 10 kusů vážívá 60—75 *g*. Velikost, ranost, tuhost a krása všestranně použitelného ovoce činí z této třešně bezkonkurenční odrůdu, jejíž obliba je dokumentována stále rostoucím odbytem při zakládání třešňovek, stromořadí i menších zahrad.

*) Na barevné příloze znázorněny plody značně menší než je běžný průměr.

Amarelka
Č. 41. VI/3.

AMARELKA KRÁLOVSKÁ.

KÖNIGLICHE AMARELLE. — AMARELLE ROYALE HÂTIVE. — GORYCZKA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 11.; Suchý, Moravské ovoce č. 89.
Původ: Není znám. Zdá se, že je to odrůda známá asi 300 let.

Vlastnosti a požadavky stromu. Ve školkách šlechtí se v korunce na ptáčnici, pro chudší polohy na polokmeny i na mahalebce. Jen stromky určené pro živné půdy možno šlechtiti na plané višně. Potomstvo, získané z výsevů jader (pecek), plodí sice ovoce podobné matce, namnoze však plody jsou drobnější a úroda menší. Proto ku šlechtění používáme vždy roubů (oček) z výborných stromů matečných, zdravých a hojně plodících. V půdě nejsou vybíravé. Nízký vzrůst koruny umožňuje pěstění i pod elektrickým vedením. Květy trpí spíše trvalým vlhkem než mrazíky. Stromy jsou zdravé a vzdorují dobře chorobám. Plodnost počíná záhy a je často obrovská.

Vlastnosti ovoce: Sklovitě průsvitavé plody s nebarvivou, nakyslou šťavou, známé všeobecně pod názvem „Amrhele" v 10 kusech vážívají 35—40 *g*, jsou tedy poměrně menší, krásně červené, poněkud zploštělé, s kratší stopkou. Dopravu snesou jen ve stavu tuhém, asi od 15. do 20. června; pěstiti ji pro příliš vzdálené tržiště se nedoporučuje. Na stromě vydrží až měsíc. Amarelka má vždy oprávnění vedle višní i sladkovišní, zvláště pro konservaci (kompoty), do pečiva a za úplné zralosti i k jídlu. Znamenitě se hodí k sušení. Pro blízká odbytiště, kde se prodá v každém množství, je nepostradatelná.

Tmavá srdcovka
Č. 42. VI/3—VII/1.

ŠALANKA.

CHALANKA. — SCHALANKA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 13.
Původ: Pochází z okolí Prahy.

Vlastnosti a požadavky stromu. Šalanky vyznačují se vynikající skromností v nárocích na půdu, mohutným vzrůstem, hojnou plodností, jež však počíná o 2—3 roky později než u jiných odrůd. Vysazovati se má poblíže velikých odbytišť, do polních třešňovek, kde půda se obdělává, což působí příznivě na velikost ovoce. V květu nezmrzají a i jinak jsou stromy velmi otužilé a zdravé.

Vlastnosti ovoce. V úplné zralosti plody, jichž 10 vážívá 38—40 *g*, jsou rudočerné, chuti velmi dobré. Pro trh (dopravu) klidí se za hněda v tuhém stavu. Ovoce je na trzích oblíbeno i přes to, že je poněkud malé; hledáno je zejména pro tmavou barvu na zavaření i povidla. Na stromech se udrží asi 14 dní. Kde existuje ve stejnou dobu, t. j. koncem června neb počátkem července zrající hodnotná odrůda jiná, v místě oblíbená, může ovšem Šalanku nahraditi.

Pestrá chrupka
Č. 43. VII/1.

NAPOLEONOVA CHRUPKA.

CHRUPKA LAUERMANNOVA.*) — BIGARREAU NAPOLÉON Ier.
GROSSE PRINZESSINKIRSCHE. — OLBRZYMKA. — NAPOLEONE I.
БИГАРРО НАПОЛЕОН.

Má mnoho synonym.
Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 17.; Suchý, Moravské ovoce č. 79.
Původ: Není znám, ale odrůda je známa nejméně 150 let.

Vlastnosti a požadavky stromu. V půdách hlubokých a obdělávaných plodí bujně rostoucí stromy ve starším věku ovoce zvláště krásné a veliké, v půdách suchých jsou plody nápadně drobnější. Existuje i mnoho semenáčů Napoleonovy chrupky, které vesměs jsou méně cenné nežli matka. Stromy počínají roditi později, ale potom je plodnost stálá a hojná, byť i někdy za ostřejších mrazíků něco květů pomrzlo. Rozložitý tvar korun vyžaduje správně vysoké kmeny, aby větve úrodou často přetížené nebránily obdělávce v polních sadech. K užším cestám se naprosto nehodí.

Vlastnosti ovoce. Napoleonova chrupka je typem ideální pestré chrupky. 10 plodů průměrně váží 80—85 *g*; náleží tudíž k největším třešním vůbec. Skvěle červená, žlutě průsvitavá, pevná slupka chrání tuhou dužninu, jež netrpí dopravou ani na velmi vzdálená odbytiště. Plody, které snad na stromech pukly vlivem deště, jsou z valné části dobře prodejné, neboť puklina při pozdějším pěkném počasí zasychá. Uzrává v prvé polovině července a udrží se na stromě až 3 neděle.

Tato chrupka, pýcha trhu, nemá konkurenta mezi stolními třešněmi; je vhodná i k zavaření. Pro vývoz nemáme rovněž lepších odrůd. Náleží beze sporu k nejlepším obchodním třešním světa. Místy ji zovou Princeska.

Višeň
Č. 44. VII/2.

OSTHEIMSKÁ VIŠEŇ.

OSTHEIMER WEICHSEL. — GRIOTTE D'OSTHEIM. — ОСТГЕИМСКАЯ ВИШНЯ.
WIŚNIA OSTHAJMSKA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 21.; Suchý, Moravské ovoce č. 91.
Původ: Pochází ze Španěl, z pohoří Sierra Morena. Název má podle obce Ostheimu v Německu, kam byla přinesena na počátku 18. stol.

Vlastnosti a požadavky stromu. Vzrůst Ostheimské višně je v podstatě křovitý; toho lze využiti výborně k osazování strání. Pro zahrady, sady a stromořadí šlechtíme stromky na ptáčnici, ve zvl. případech na mahalebku. Husté koruny s vlasovitými větévkami vyžadují občasného průklestu. Plodnost (vysokokmene) počíná 5.—6.

*) Název *Napoleonova chrupka* je správnější než *Lauermannova*, jehož ani sami Němci nepoužívají.

rokem po výsadbě a je zpravidla velmi hojná. Jako višně vůbec, roste i Ostheimská zcela zdravě.

Vlastnosti ovoce. 10 plodů střední velikosti váží ca 50 *g*; v plné zralosti je ovoce temně rudé. Uzrává před polovinou července a zraje nikoli najednou, nýbrž postupně. Na stromech se udrží dlouho a nepuká. Pro ostřeji kyselou chut je na trzích velmi oblíbena; pro dopravu češe se ovšem ve zralosti červené. Hodí se pro kuchyň, ke konservaci, výrobě šťav i k sušení. Dociluje při značné poptávce velmi slušných cen.

Tmavá chrupka
Č. 45. VII/2.

HEDELFINGENSKÁ.

HEDELFINGER RIESENKIRSCHE. — BIGARREAU D'HEDELFINGEN. GIGANTESCA DI HEDELFINGEN. — HEDELFIŇSKA. — HEDELFINGENSKA KRUPNA TREŠNJA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 25.; Suchý, Moravské ovoce č. 81.
Původ: Vznik klade se do okolí obce Hedelfingenu u Stuttgartu.

Vlastnosti a požadavky stromu: Mohutně se rozvětvující stromy nemilují suchých a hubených půd, kde ovoce předčasně padá. Později nastávající plodnost je hojná a stálá, ale zřídka tak bohatá, jako u četných odrůd jiných. Tento nedostatek je však plně vyvážen cenou ovoce. Květy za mrazíků někdy z části promrznou. Trvalé deště způsobují pukání plodů. Stromy chorobami netrpí. Doporučuje se pro veliké polní třešňovky.

Vlastnosti ovoce. Často obrovské, téměř černé plody, jichž 10 váží 80—90 *g*, krásou, tuhostí a jakostí sladké, kořenité dužniny vedle stejně hodnotné Germersdorfské řadí se k nejlepším tmavým třešním vůbec. Jsou stejně vhodné pro stůl i ke konservaci. Pevná dužnina umožňuje zasílání na vzdálenější, i zahraniční trhy, kde se prodá vždy v každém množství.

Tmavá chrupka
Č. 46. VII/2—3.

GERMERSDORFSKÁ.

GERMERSDORFER GROSSE KIRSCHE. — BIGARREAU NOIR DE GERMERSDORF.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 26.; Suchý, Moravské ovoce č. 86.
Původ: Matečný strom pochází z Germersdorfu poblíže Gubína; po prvé plodil asi v polovině 19. stol.

Vlastnosti a požadavky stromu. Nároky a vlastnosti stromů této odrůdy jsou zcela obdobné jako u Hedelfingenské. I ony libují si v hlubší, přiměřeně vlhké a hlinité půdě. Plodnost počíná 3.—5. rokem po výsadbě a není rovněž nikdy příliš hojná. V době květu

poněkud lépe vzdoruje mrazům než Hedelfingenská. V půdách suchých a těžkých jílech nevyspělé plody předčasně padají. Hodí se nejlépe pro rozsáhlé polní třešňovky.

Vlastnosti ovoce. Krásou a velikostí plodů závodí tato rovněž obrovská černá chrupka s Hedelfingenskou, ač plody bývají o něco menší; jen výjimečně 10 plodů váží nad 80 *g*. Pro trh trhají se v červené zralosti, počínající kol 15. července. Na stromech se udrží 2—3 neděle a docilují výtečné chuti. Je pro všecky způsoby spotřeby velmi hledaná a zaslouží s hospodářského hlediska mnohem většího rozšíření vedle odrůd nejranějších a Napoleonovy (Lauermannovy) chrupky.

Č. 47. Višeň VII—3.

MORELA STINNÁ.

AMARELKA STINNÁ.*) — GROSSE LANGE LOTKIRSCHE. — GRIOTTE DU NORD. — ГРИОТ СЕВЕРНЫЙ. — BLACK MORELLO. — AGRIOTTA DEL NORD. — LUTOWKA POŽNA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 27.; Suchý, Moravské ovoce č. 92.
Původ: Není objasněn; odrůda je dávno známa.

Vlastnosti a požadavky stromu. Stromky mají se šlechtiti pro dobré půdy na semenáčích planých višní, pro chudší polohy na pláňatech třešňových. Ač *miluje rovněž slunné polohy*, dá se pěstiti poměrně dobře i na místech od slunce odvrácených. V suchých půdách ovoce předčasně padá. Plodnost počíná záhy a rapidně stoupá. Úroda je pravidelná, neboť květům mrazy valně neškodí. Hodí se do sadů, zahrad i stromořadí, byť i jemné větévky visely z koruny dolů.

Vlastnosti ovoce. Značně veliké plody v 10 kusech vážívají 65—75 *g*. Uzrávají koncem července, někdy ještě i počátkem srpna. Nepuká ani za deštivého počasí. Dopravu v tuhém stavu snáší zcela uspokojivě. Na trhu je oblíbena hlavně proto, jelikož přichází pozdě, kdy ostatní višně i třešně již z obchodu zmizely. Nakyslých, kořenitě chutnajících plodů lze upotřebiti ke kterýmkoli účelům kuchyňským i konservačním.

---

*) Název „*Amarelka*" pro tuto odrůdu je volen nevhodně, neboť je to *pravá višeň;* jelikož však v českém názvosloví je příliš vžit, uvádíme jej vedle správnějšího pojmenování, *Morela stinná.*

ŠVESTKY.

Seznam odrůd:

48. Esslingenská
49. Zimmrova
50. Bühlská
51. Wangenheimova
52. Domácí (velkoplodá).

VŠEOBECNÉ POKYNY.

Do skupiny švestek přiřazeny i t. zv. *pološvestky*, křížence sliv a švestek, jež chutí dužniny a odlučitelnou peckou podobají se pravým švestkám a na trhu vesměs se řadí mezi švestky.

Ze všech ovocných stromů snášejí švestky i slívy nejvlhčí polohy, ač ovšem ani ony trvale nesnesou vysoké spodní vody, sahající až ke kořenům. Do hornatých poloh s krátkým vegetačním obdobím se valně nehodí odrůdy pozdě zrající. Za trvalých dešťů v době zrání trpí pukáním. Pro obchodní zasílání se česají ve stavu polozralém, jako t. zv. zápalky. Předností švestek je, že vítězí nade všemi modrými, byť velmi chutnými slívami. Zejména nejranější švestky docilují na trhu znamenitých cen. Velikost plodů závisí nejen na úrodě, ale též na obdělávce půdy. Nejmenší plody najdeme na stromech, rostoucích v neobdělaných polních březích, podél cest a silnic, aneb v travnatých sadech, zvláště tam, kde výsadba je příliš hustá. Drobné ovoce k sušení se nehodí, jelikož ve výrobku je nepříznivý poměr pecky k suché dužnině.

Č. 48. Pravá švestka VIII/2.

ESSLINGENSKÁ.

ESSLINGER FRÜHZWETSCHE. — QUETCHE PRÉCOCE D'ESSLINGEN. — ЭСЛИНГЕНСКАЯ ВЕНГЕРКА.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 43.

Původ: Vyrostla jako náhodný semenáč v okolí města Esslingen v Německu, kde ji objevil Dr. Lucas, známý německý pomolog.

Vlastnosti a požadavky stromu. Vzhledem k veliké plodnosti vyžaduje tato odrůda půdy hluboké, živné, obdělávané a hnojené, jaké poskytují v prvé řadě polní sady.

V mládí, šlechtěny na kterékoli švestkové podnoži, rostou bujně, tvoří vyšší, nevelikou, ale hustší korunu než Domácí švestka. Ploditi počínají často již dvouleté šlechtěnce ve školkách; plodnost je na stanovišti ob rok velmi hojná. Chorobám až dosud vzdoruje. Sází-li se do stromořadí, podél cest, má se jí přiděliti místo v poli, nikoliv v neobdělávaném břehu neb banketu. Do suchých a hubených půd se nehodí.

Vlastnosti ovoce. Z hnojených půd dorůstají krásně modré plody váhy 25—30 *g*, při hojnějších úrodách bývají menší a váží jen nad 20 *g*. Jsou k oběma pólům, hlavně ke špičce, značně protáhlé, rovněž pecka je užší, dlouhá a špičatá, u špičky ploše prohnutá. Ve zralosti pouští úplně od dužniny, jež je jemná, šťavnatá, barvy žlutozelenavé, chuti švestkové. Uzrává v prvé polovině srpna a jelikož je jí dosud naprostý nedostatek na našich trzích, lačných tuto dobu po pravých švestkách, dociluje vždy velmi slušných cen. Nesmí se nechati na stromě až do přezrání, neboť potom padá i při slabém větru.

Č. 49. Pološvestka VIII/2.

ZIMMROVA.

ZIMMER'S FRÜHZWETSCHE. — QUETCHE ZIMMER.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 44.
Původ: Matečný strom vyrostl na vinici p. L. Zimmra, nedaleko Bühlu v Bádensku.

Vlastnosti a požadavky stromu. Jako Esslingenská, vyžaduje i tato velmi plodná odrůda půdy obdělávané a hnojené, aby poskytla veliké ovoce. Proti Domácí švestce je rovněž vzrůstem poněkud skromnější, nasazujíc záhy mnoho květonosných větévek a puků. Plodí značně raně, pravidelně a poskytuje často obrovské sklizně. Hodí se, vzhledem ke krátké době nutné k vyzrání ovoce, i do poloh vyšších, kde podzimní švestka již nemůže uzráti.

Vlastnosti ovoce. Plody bývají až velmi veliké, vážíce zpravidla 40 *g*, při velké úrodě o něco méně. Od pravé švestky liší se oblým, poněkud slívovitým tvarem a formou pecky, rovněž připomínající pecku sliv, zato jakostí až zlatě žluté dužniny nezadá si s pravými švestkami, jimž se podobá i krásně ojíněnou, modrou, rudě prokvétající slupkou. Pecka nelpí na dužnině. Uzrává v prvé polovině srpna, někdy o něco později. Přezrálé plody nescvrkají, ale oddělují se snadno od stopek a padají se stromů. Na trhu, kam dosud skrovně přichází, je velmi oblíbena pro všestrannou užitnost a velikost ovoce, které téměř vůbec nečerviví. Hodí se i k přešlechtění drobnoplodých a neúrodných švestek Domácích, vyrostlých z odkopků. Jako Bühlská uchová se i tato odrůda na stromě 8—14 dní.

Č. 50. Pološvestka VIII/2—3.

BÜHLSKÁ.

BÜHLER FRÜHZWETSCHE. — QUETCHE DE BUHL.

Podrobný popis: Ovocnické rozhledy 1925. č. 9.; Suchý, Moravské ovoce č. 104.
Původ: V okolí města Bühlu, v Bádensku, kde roste jako naše Domácí švestka.

Vlastnosti a požadavky stromu. Ve školkách rostou mladé stromky velmi bujně a letorosty tvořívají poboční větévky, jež posilují střední osu. Dospívající stromy mají korunu vyšší, později hustě větvenou. Plodnost projevuje se již ve školkách, často na dvouletých šlechtěncích; na stanovišti je stálá a hojná, často obrovská, pocházejí-li rouby z matečných stromů těchže vlastností, což třeba zdůrazniti, protože při veliké poptávce po Bühlské švestce dostalo se do obchodu podvodně i mnoho méněcenného zboží. Ač stromy snesou i sušší půdy, přece jen nejlepší ovoce je z půd hlubokých, obdělávaných a hnojených, tedy z polních sadů, byť i ve vyšších polohách.

Vlastnosti ovoce. Tato odrůda se řadí mezi t. zv. pološvestky, tedy křížence sliv a švestek. Plody jsou přibližně vejčité, v plné zralosti krásně modré a ojíněné; dužnina žlutavě zelenavá, poněkud slívovitého charakteru, bývá dlouho nakyslá. Zralé, sladké plody liší se však od pravých švestek výbornou chutí velmi nepatrně. Vážívají 25—35 *g*. Pecka se od dužniny odlučuje. Zraje asi od 15. srpna postupně často až 3 neděle a je výborným pojítkem se švestkou Wangenheimovou. Na trhu, kam se bezvadně dopravuje i ze vzdálených míst, je velmi oblíbena. Pro kuchyňské účely vyhovuje úplně. K sušení je lepší pravá švestka.

Č. 51. Švestka VIII/3.

WANGENHEIMOVA.

WANGENHEIM'S FRÜHZWETSCHE. — PRUNE WANGENHEIM.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 56.

Původ: Matečný strom nalezen v zahradě komořího Wangenheima v osadě Beinheimu u Gothy.

Vlastnosti a požadavky stromu. V obdělávaných, hlubších půdách rodí jinak skromná tato odrůda ovoce větší než v suchých stanovištích, pro něž se nedoporučuje. Vzrůstem, v mládí zvláště bujným, předčí i švestku domácí, tvoříc vysoké, později mírně rozložené koruny, na pěkných, přímých kmenech. Neobyčejná úrodnost, jež ochabuje jen k prostřední, výjimečně k malé úrodě, zaviňuje, že plody bývají poměrně drobné. Plodnost počíná záhy po výsadbě.

Vlastnosti ovoce. Závisíc na úrodě, kolísá váha plodů poněkud slívovitého tvaru od 30—40 *g*; kde je to možno, doporučuje se při hojné úrodě probírka ovoce již za zelena, neboť za menší množství velikého ovoce utrží se více než za spousty drobných plodů. Uzrává koncem srpna, kdy skončily rané švestky, a je vítaným pojítkem s Domácí švestkou podzimní. Jakostí velmi sladké dužniny vyrovná se téměř úplně Domácí švestce, jsouc použitelna stejně všestranně jako ona.

Č. 52. Švestka IX/2—3.

DOMÁCÍ (VELKOPLODÁ).

HAUSZWETSCHE (GROSSFRÜCHTIGE). — QUETCHE COMMUNE (À GROS FRUITS). — WĘGIERKA DOMOWA. — ОБЫКНОВЕННАЯ ВЕНГЕРКА.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 61.; Suchý, Moravské ovoce č. 108.

Původ: Není znám. Pěstuje se v jižní a střední Evropě od pradávna.

Všeobecná úvaha. Vyvrcholením podzimního trhu ovocného možno nazvati období, kdy naše tržiště zaplavena jsou nenahraditelnou Domácí švestkou, nejobyčejnějším, nejrozšířenějším a žel — též nejméně ošetřovaným naším ovocem! Je to ve druhé polovině září, kdy všecky odrůdy sliv podléhají neúprosně vítězné konkurenci této švestky.

Naše *Domácí švestka* od nepaměti pěstuje se z t. zv. odkopků, t. j. kořenových výhonků, jaké všude spatříme pod staršími švestkovými stromy v sadech, zahradách i stromořadích. Plody stromů, vyrostších z těchto odkopků, bývají bohužel drobné, ač jich dužnina je kvality výborné, na trhu nedosahují oné ceny jako plody veliké. Proto je dnes úkolem pěstitelů švestek, aby věnovali všemožnou péči *velkoplodým, krajovým neb místním odrůdám Domácí švestky*, jaké se vyskytují — ovšem často ojediněle — téměř v každém kraji a v každé obci. Potom je jen potřebí šlechtiti (očkovati) švestkové odkopky těmito velkoplodými odrůdami, jež jsou zpravidla dokonale přizpůsobeny místním poměrům přirozeným, půdě i podnebí, kdežto v poměrech odlišných často zklamou úplně.

Klasickým dokladem je *Dolanka*, pocházející z blízkosti Kralup n. Vlt., vlastně z okolí tamní obce Dolan. Krásné ovoce, váhy až 40 *g*, dociluje mnohem vyšších cen na trzích než obyčejná švestka, která mimo to zraje asi o 7—10 dní později než Dolanka. Doporučovati však k obchodní výsadbě Dolanku kamkoli, byla by trestuhodná nesvědomitost. V nevhodných půdách (polohách) je totiž Dolanka málo plodná a skýtá ovoce často tak drobné, že je obyčejné švestky předčí. Kromě toho je dosti choulostiva vůči dešťům v době květů.

Na Slovensku, zvláště v nížinných oblastech, rozšířena je velkoplodá variace, *švestka Bystřická*, o níž obdobně platí to, co řečeno o Dolance.

Vlastnosti a požadavky stromu. Švestky Domácí vysazují se skorem všude, kde může ovocný strom růsti, často i do půd suchých, kam vůbec nemá přijíti. Na vhodná stanoviště mají se sázeti jen stromky dostatečně vysoké a šlechtěné velkoplodou odrůdou místní. Jelikož strom je každému ovocnáři příliš dobře znám, netřeba se o něm zde šířeji zmiňovati.

Vlastnosti ovoce. Československé švestky jako zboží vývozní mají i v zahraničí (na př. v Londýně) poměrně dobrou pověst, dík znamenité jakosti dužniny. Podzimní švestka je pravou ovocnou specialitou; podaří-li se zlepšiti ji výběrem a pro trh šlechtěním, získá v cizině i ona tržiště, která dosud opanovala konkurence. Ovoce, jak dostatečně známo, je výtečné k sušení, na kompoty, zavařeniny, světoznámá povidla, pro kuchyň a j. V kořenité chuti nejsou švestky dosud jinými peckovinami předstiženy. V poslední době téměř katastrofálně trpí švestky červcem zv. *Puklice švestková* (Lecanium corni), proti kterémužto škůdci byl zahájen energický boj.

SLÍVY, MIRABELKY A RENKLODY.

Seznam odrůd:

53. Bonne de Bry
54. Úrodná raná
55. Mirabelka raná
56. Malvazinka
57. Ontario
58. Montfortská
59. Zelená renkloda raná
60. Althanova renkloda
61. Zelená renkloda (velká)
62. Nancyská mirabelka.

VŠEOBECNÉ POKYNY.

Z této skupiny slivoní v soutěži se švestkami obstojí nejranější slívy, dále pro konservaci nepostradatelné mirabelky a renklody. Proto počet odrůd zde je značně malý.

Jinak v nárocích na půdu a polohu shodují se celkem se švestkami. Jakmile se objeví pravé švestky na trzích, nemohou se modré slívy již stejně výhodně uplatniti. Pěstění sliv ve velkém je tudíž zvláště choulostivo tam, kde se daří raným švestkám. Proto slívy vysazujeme jen v malém počtu poblíže měst a volíme odrůdy velmi rané a krásné, lákavé vzhledem.

Modrá slíva
Č. 53. VII/3.

BONNE DE BRY.

BRYSKÁ. — GUTE VON BRY.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 32.

Původ: Není znám; název dán podle osady Bry ve Francii, kde se odedávna hojně pěstovala.

Vlastnosti a požadavky stromu. Skromná tato odrůda spokojí se s každou půdou pro slivoně vhodnou; stromy netrpí klovatinou, rostou zdravě a daří se zejména v zelinářských, obdělávaných zahradách. Ve školkách dá se vypěstiti z očkovanců dobrý kmen. Na stanovišti tvoří kulovité koruny asi jako švestky. Květy netrpí ani za mrazíků, čímž si vysvětlíme střídavě hojnou, často až velikou plodnost, která se projevuje záhy po výsadbě.

Vlastnosti ovoce. Nespornou předností této odrůdy je ranost. Počíná zráti ve druhé polovině července a zrajíc postupně, vydrží na stromě i více než 14 dní. Plody vážívají

15—20 *g*. Jsou kulovité, barvy rudě fialové; ve stínu zelenavě prokvétají. Malá pecka dá se od dužniny zpravidla zcela lehce odděliti. Dužnina zlatě žlutá, v plné zralosti jemná, šťavnatá, vyniká lahodnou, kořenitou příchutí. Náleží k nejlepším, nejranějším slívám na trhu obecně oblíbeným. Následuje hned po pozdních třešních. Poblíže stálých odbytišť zasluhuje větší pozornosti než dosud. Dopravu i na vzdálená místa snáší beze škody, neboť se dá česati velmi záhy a ovoce je přece chutné.

Modrá slíva
Č. 54. VII/3.

ÚRODNÁ RANÁ.

EARLY PROLIFIC. — FERTILE PRÉCOCE. — FRÜHE FRUCHTBARE.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 34.
Původ: Vypěstěna z jádra Tourské rané p. Riversem v anglické osadě Sawbridgeworth.

Vlastnosti a požadavky stromu. V dobrých, obdělávaných a přihnojených půdách daří se této skromné a zdravé odrůdě nejlépe. Ve školkách tvoří pěkné kmeny, lépe však je, šlechtí-li se v korunce na dobře urostlé švestky, což platí o většině sliv. Na stanovišti tvoří koruny podobné jako Domácí švestka, ale hustší množstvím plodonosných orgánů. Ploditi počíná velmi záhy, plodí hojně a pravidelně, neboť v době květu mrazy netrpí.

Vlastnosti ovoce. Krásně modré, kulaté až oválné plody uzrávají koncem července; vážívají 16—23 *g*. Žlutá dužnina je velmi dobrá a chutná podobně jako pravá švestka, kterou může v kuchyni nahraditi. Jelikož i pecka zpravidla pouští úplně od dužniny, prodává se na trzích často jako „cizí švestka" a jde rychle na odbyt při vysoké ceně. Je jí dosud naprostý nedostatek. Ze současně zrajících modrých sliv je nejlepší. Na stromě se udrží, zrajíc ponenáhlu, až 14 dní. Dopravu snese velmi dobře.

Mirabelka
Č. 55. VII/3.

MIRABELKA RANÁ.

MIRABELLE PRÉCOCE. — EARLY MIRABELLE. — FRÜHE GELBE MIRABELLE.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 35.
Původ: Není znám.

Vlastnosti a požadavky stromu. Zcela skromná tato odrůda odvděčí se za živné, vlhčí stanoviště bohatými a stálými úrodami. Doporučuje se pěstiti ji v nepříliš vysokých stromech, spíše jako polokmeny, jež získáme šlechtěním na švestku v přiměřené výši. Roste slaběji, drobně se větví a tvoří malou, hustou korunu, plnou plodonosných orgánů. Křehké větve vysokých stromů, řídce sázených v polohách otevřených, trpívají větry; je tudíž lépe voliti pro tuto odrůdu polohy chráněné. Plodnost počíná velmi záhy a úroda je téměř stále velmi hojná.

Vlastnosti ovoce. Zrajíc koncem července a v prvé dny srpna, je tato drobnější sice, ale velmi krásně, stejnoměrně vyvinutá mirabelka opravdu hledaným zbožím, neboť se hodí k zavaření stejně dobře jako osvědčená, pozdnější *Nancyská mirabelka.* Kulaté a pěkně žluté plody váží jednotlivě málo přes 10 *g.* I k jídlu za syrova jsou znamenité, neboť dužnina je šťavnatá, sladká, s příjemnou příchutí. Za tuha snese i dalekou dopravu. Na stromě se udrží asi 14 dní, zrajíc postupně.

Č. 56. Modročervená slíva VIII/1.

MALVAZINKA.

NECTARINE — PRUNE PÊCHE. — ROTE NEKTARINE. — BRZOSKWINIOWA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 36.
Původ: Není znám; pravděpodobně pochází z Anglie.

Vlastnosti a požadavky stromu. Stromy, ač skromné, vděčí za hlubší, přiměřeně vlhké a živné půdy, neboť v suchém, hubeném stanovišti plody špatně se vyvíjejí a často předčasně opadávají. Vzhledem k velikosti plodů nemá se sázeti do poloh větrům příliš otevřených. Z téhož důvodu pěstují se s oblibou na nižší kmen. Bujně a zdravě rostoucí stromy tvoří vyšší koruny s dlouhými výhonky. Plodíti počínají 2.—3. rokem po výsadbě a plodí střídavě velmi hojně a méně; vynechají jen v tom roce, kdy květy se spálí ostřejším mrazíkem. Hodí se do střežených zahrad a sadů.

Vlastnosti ovoce. Veliké, kulovité plody váží 70—90 *g*; náleží k největším, v tu dobu zrajícím slívám. Zcela vyzrálé plody, jaké se na trhu zřídka objeví, jsou fialově neb modře červené, krásně ojíněné, lákavého zjevu. I dužnina je tuhá, hojně šťavnatá, velmi dobré, lahodné a osvěživé chuti. Na pražském trhu sluje *Dalmatinka.* O její oblibě svědčí hojný dovoz asi o 14 dní raněji zrajícího ovoce z jihu, jehož cen naše Malvazinky již sice nedocílí, přece jen však lépe platí než ostatní, drobnější slívy. Pecka pouští od dužniny většinou úplně. Zraje v prvém týdnu srpna, někdy dříve, jindy později. Probírka, ostatně potřebná, zralejších plodů velmi pomáhá vývoji plodů zbylých. Prodá se jako ovoce stolní v každém množství. Dopravu snáší znamenitě.

Č. 57. Žlutá slíva VIII/1.

ONTARIO.

Synonym nemá.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 37.
Původ: Pochází ze Severní Ameriky, odkud ji rozšířil závod Ellwanger Barry v Rochesteru, stát New York.

Vlastnosti a požadavky stromu. Přehojná úrodnost vyžaduje, aby stromy se sázely do hluboké, živné a vlhčí půdy, alespoň občas obdělávané. Pro svůdnou lákavost plodů — podobně jako u Malvazinky — volíme za stanoviště zahradu a střežený sad. Koruna, zvláště na vysokých stromech, bývá v době úrody rozkleslá a nevzhledná, jinak se větví

pěkně do výšky. Šlechtiti se dá na švestku ve kterékoli vhodné neb potřebné výši, pro týž sad ovšem vždy jednotně. V suchých a hubených půdách, zvláště tam, kde se při hojné úrodě ovoce za zelena neprobírá, stromy záhy chřadnou, trpíce klejotokem, načež po čase odumírají. Plodnost počíná brzy po výsadbě a úroda bývá často obrovská.

Vlastnosti ovoce. Dobře vyspělé, kulovité plody, barvy žluté s prozelenalou částí od slunce odchýlenou, vážívají 50—70 *g*, při slabé úrodě i o něco více. Neprobrané plody z bohaté úrody bývají drobné (40—50 *g*) a nedocílí valných cen. Velmi jemná, vonná, zelenavě žlutá dužnina je hojně šťavnatá, kořenité, velmi dobré chuti renklod. Pecky se dobře oddělují a lpí na dužnině jen za deštivého a studeného léta. Uzrává v prvé třetině srpna a udrží se na stromě 2—3 neděle. Stolní ovoce prvého řádu.

Č. 58. Modrá slíva VIII/2.

MONTFORTSKÁ.

PRUNE DE MONTFORT. — PFLAUME VON MONTFORT. — MOHФOPT. MONFORCKA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 42.

Původ: Vypěstěna z jádra v polovině 19. stol. v zahradě pí. Hebertové v Montfortu ve Francii.

Vlastnosti a požadavky stromu. Vzhledem k poměrné choulostivosti v době květu vyžaduje polohy chráněné a živné, obdělávané půdy. Mladé stromky rostou ve školce bujně a zcela uspokojivě vzhůru, na stanovišti tvoří širší, plošší, nepříliš hustou korunu. Plodnost se projevuje záhy po výsadbě; úrody bývají prostřední, zřídka veliké. Zato plody se krásně vyvinují. Na gumosu není stesku.

Vlastnosti ovoce. Jakostí výborné dužniny blíží se tato slíva pravým švestkám. Je chuti sladké a libě kořenité. Od švestek odlišuje ji hlavně přilnavost dužniny k pecce. Váha plodů kolísá od 30 do 35 *g*. Zraje po 10. srpnu; jsouc k jídlu výborná a lákavého vzhledu, prodává se zejména výhodně tam, kde není dosti raných švestek, jimž v konkurenci podléhá. Proto jí nesázíme příliš veliké množství. Dopravu snáší velmi dobře.

Č. 59. Zelená renkloda VIII/2.

ZELENÁ RENKLODA RANÁ.

REINE-CLAUDE HÂTIVE. — FRÜHE REINE-CLAUDE. — EARLY GREEN GAGE. — RENKLODA ZŁOTA WCZEŚNA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 45.; Suchý, Moravské ovoce č. 13.

Původ: Není znám; je to nepochybně raně zrající semenáč Zelené renklody (velké), vyrostlý pravděpodobně ve Francii.

Vlastnosti a požadavky stromu. Libuje si ve výhřevných, živných a dostatečně vlhkých půdách, s nerušeným přístupem slunce. Ve školkách vyšší stromky nerostou z očka uspokojivě a je výhodnější šlechtiti je v korunce na vyvinutý již kmen podnože.

V podnoži není vybíravá. Na stanovišti tvoří vysoké, široké kulovité až rozložité koruny, bohatě obdané krátkými orgány plodonosnými. Plodí záhy a střídavě velmi hojně, což je zřejmě na úkor velikosti plodů; tu pomůže jen probírka a vydatné přihnojení na další rok. Chorobami netrpí a ve květu není choulostiva. Hodí se zejména do obdělávaných a střežených polních sadů.

Vlastnosti ovoce. Kulovité plody kolísají ve váze od 28 do 40 *g*. Jsou v plné zralosti zelenavě žluté, na slunci i rudě tečkované; dužninu mají vonnou, tuhou, šťavnatou, ušlechtilé, sladce kořenité, pro renklody osobité a nepřekonatelné chuti. Pro tovární a domácí konservaci i k požitku za syrova jsou stejně vhodné jako *Zelená renkloda* (veliká). Pecky od dužniny se oddělují. Ovoce zraje asi v polovině srpna, vždy před Zelenou renklodou. V tuhém stavu snese dobře dopravu a na trhu hbitě jde na odbyt.

Č. 60. Modrá renkloda VIII/2—3.

ALTHANOVA RENKLODA.

REINE-CLAUDE COMTE D'ALTHAN. — ALTHAN'S REINE-CLAUDE. — RENKLODA ALTHANA. — ГРАФ АЛТАН.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 46.; Suchý, Moravské ovoce č. 97.

Původ: Vypěstěna v Čechách na velkostatku hraběte Althana u Kolína z jádra zahradníkem p. Procházkou v 1. polovině 19. stol.

Vlastnosti a požadavky stromu. Totéž, co platí o Zelené renklodě rané, vztahuje se i na tuto odrůdu, která stejně trpí suchem a stejně odměňuje chráněné, slunné, dostatečně vlhké a živné polohy. Ve školkách roste bujně, zdravě a tvoří pěkné kmeny nesoucí později mohutné a vysoké, rozložité koruny. Spodní větve v úrodném roce se až sklánějí pod tíhou plodů. Rané plodnosti není bujný vzrůst nikterak na závadu; i stromky ve školce plodívají. Hojné úrody střídají se se slabšími téměř pravidelně.

Vlastnosti ovoce. Krásné, rudě modravé, kulovité plody jsou vábně ojíněny a tak nejen výbornou jakostí, ale i vzhledem představují typ opravdu ušlechtilé stolní renklody. Jednotlivé plody vážívají 40—50 *g*, při slabé úrodě bývají větší. Uzrávají ve druhé polovině srpna. Za tuhého stavu snesou dopravu bezvadně. Na trhu, jehož jest okrasou, jako stolní ovoce konkuruje vítězně raným švestkám i slívám podřadnější kvality. Dužnina velmi jemná, zelenavě až zlatě žlutá, je hojně šťavnatá a vyniká delikátní, libě kořenitou, výtečnou chutí.

Č. 61. Zelená renkloda VIII/3.

ZELENÁ RENKLODA.

REINE-CLAUDE. — GROSSE REINE-CLAUDE. — GREEN GAGE. — RENKLODA ZIELONA CZ. ZŁOTA. — РЕНКЛОД ЗЕЛЕНЫЙ.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 49.; Suchý, Moravské ovoce č. 94.

Původ: Kde vznikla prastará tato odrůda, není známo. Rozšířena je po celé ovocnářské Evropě snad již několik set let.

Vlastnosti a požadavky stromu. Bujný vzrůst stromků ve školce uchová se až do větvení korun na stanovišti. Dospělé stromy tvoří mohutné, vysoké, skoro kulovité koruny, se spodními větvemi rozkladitými a mírně převislými. Ostatními vlastnostmi neliší se od stromů Zelené renklody rané. Jelikož ze semen Zelené renklody vyrůstá potomstvo, které velmi často plodí ovoce zdánlivě podobné ovoci matečného stromu, dostalo se do obchodu mnoho podřadného materiálu, který se nemůže vyrovnati kvalitativně pravým renklodám. Školkařské závody měly by pečlivě dbáti, aby rouby (očka) pro šlechtění získávaly z matečných stromů nejlepších vlastností, neboť jen tak zabezpečí se produkce vpravdě výborného a hodnotného ovoce.

Vlastnosti ovoce. Ve znamenité jakosti plodů této a Zelené renklody rané není rozdílu; také jejich způsobilost pro konservaci je stejná. Tato odrůda liší se jen o něco většími plody (zpravidla váhy nad 40 *g*) a hlavně zralostí zpožděnou asi o 10—14 dní, neboť počíná zráti koncem srpna, kdy alespoň z větší části Zelená raná renkloda je očesána. Sledem obou těchto odrůd je umožněno zásobení trhu ovocem opravdu výtečným. Pecka pouští úplně od dužniny. Zrající ovoce na stromě udrží se asi 14 dní a je potom i k jídlu za syrova nepřekonatelné. Pro konservní továrny je nepostradatelná. Podniky, jež zpracují značná množství, měly by míti vlastní sady Zelené renklody a Nancyské mirabelky.

Mirabelka
Č. 62. VIII/3.

MIRABELKA NANCYSKÁ.

MIRABELLE DE NANCY. — DOPPELTE MIRABELLE. — CLOTH OF GOLD. MIRABELLE OF NANCY. — MIRABELLA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce II. č. 54.; Suchý, Moravské ovoce č. 96.
Původ: Není znám; pomologové kladou vznik do okolí francouzského města Nancy.

Vlastnosti a požadavky stromu. Jen v dobrých, vlhčích a živných půdách plodí tato odrůda pěkně vyvinuté plody; do suchých půd se nehodí. Ve školkách roste bujně, tvoříc přímé a vysoké kmeny, velmi způsobilé pro polní obdělávané sady, které jsou pro mirabelky rozhodně nejvhodnějším stanovištěm. Krátce větvené, později rozkleslé, neveliké koruny posety jsou květonosnými orgány svědčícími o značné plodnosti. Léta velmi plodná se střídají s lety hubenějšími. Mladé stromky rodí záhy po výsadbě. Chorobami netrpí.

Vlastnosti ovoce. Pěkně žluté, někdy červeně tečkované plody vážívají 10—17 *g*, zřídka více. Jemná, tuhá a hustá dužnina velmi dobré, sladce kořenité chuti odděluje se od malé pecky dokonale. Zraje koncem srpna a vydrží na stromě dalších 14—20 dní. Pro konservaci, zejména tovární, je nepostradatelná a tvoří se Zelenou renklodou nerozlučnou dvojici nejlepšího ovoce pro zavaření do sklenic. Jinak je v domácnosti všestranně použitelna.

III. SKOŘEPATÉ OVOCE.

VLAŠSKÉ OŘEŠÁKY.

LE NOYER. — DER WALNUSSBAUM. — THE WALNUT TREE. — ORZECH WŁOSKI.

VŠEOBECNÉ ÚVAHY.

Jaké odrůdy pěstujeme? Mnohaletými zkušenostmi se ukázalo, že vlašský ořešák nemůžeme v našich klimatických poměrech množiti obecně se zárukou odrůd roubováním, jako u ostatních druhů ovocných, nýbrž pouze pěstěním ze semene. Stromy, které získáme výsevem jader (ořechů) plodí ovoce, jež není vždy sice úplně shodné s ovocem matečné rostliny, podobá se mu však velmi značně. Vedeny touto zkušeností, naše školkařské závody pro běžnou produkci vysévají ořechy a prodávají vyhovující dopěstované stromky-semenáče.

Jde jen o to, aby při získávání ořechů určených k výsevu pilně se dbalo vlastností matečného stromu, aby se nepoužívalo nekontrolovaného materiálu, jakkoli náhodně získaného. Samozřejmě béřeme i na úrodnost stromu žádoucí zřetel. Obchod vyhledává ořechy hlavně střední velikosti, se skořápkou nepříliš silnou, polotvrdou, sladkým, chutným jádrem, vyplňujícím zcela skořápku, jež lze bez poškození lehce vyluštiti.

Tak zv. *chřapáče*, t. j. velkoplodé ořechy s křehkou skořápkou (Juglans regia maxima, Noix à bijoux, Pferdewalnuss, Riesenwalnuss) pro velkoobchod jsou téměř bez významu, neboť jádra snadno plesnivějí a kazí se, jelikož půlky skořápek nelpí na sobě dosti pevně. Kromě toho vahový poměr jádra ke skořápce je celkem nepříznivý, kvalita jader někdy druhořadá.

Tak zv. *papírky* (Juglans regia tenera, Noix à coque tendre, Dünnschalige Walnuss) jsou významny jen pro místní trhy, kde záhy po sklizni jdou hladce na odbyt. Pěstitelé v některých krajinách nemají „papírky" ve valné oblibě, ježto mladší stromy místy trpívají silnějšími mrazy.

Ořechy *kamenáče* (Juglans regia durissima, Steinwalnuss, Noix à coque dure) známy jsou svojí neobyčejně tvrdou skořápkou. Půlky skořápek jen velmi obtížně se oddělují a jádra těžko se luští, drtíce se při uvolňování. U konsumentů z těchto důvodů nejsou oblíbeny, ač v trvanlivosti nemají konkurenta. Poměr odpadu k čistým jádrům je též nepříznivý.

Velmi úrodná odrůda zv. *ořech hroznovitý* (Juglans regia var. racemosa, Noyer à grappes, Ähren-Walnuss) neuspokojuje s hlediska tržního, neboť ovoce při značné po-

četnosti bývá poměrně drobné. V hospodářstvích, kde se pěstuje ořešák pro vlastní potřebu, lze jej doporučiti.

Pro pěstitele tržního zboží je tedy volba poměrně snadná. Nakupuje ve školkách pěkné, přímokmenné stromky, vypěstěné z ořechů s pevnou, polotvrdou skořápkou, která je lehce oddělitelným jádrem vyplněna pokud možno nejlépe. Jádro má býti chutné, sladké a tučné. Potom lze s velikou pravděpodobností očekávati, že i ovoce potomstva bude podobných vlastností. *Před experimenty s roubováním mladých stromků nebo dokonce s přeroubováním nutno energicky varovati*, třebaže na př. v jižní Francii v poříčí řeky Isère, v okolí Grenoblu, St. Marcellinu a j. roubování ořešáků za odlišných přirozených podmínek provádí se v mnohých školkách soustavně.

Vlastnosti a požadavky stromu. Ve všech diluviálních a aluviálních, nepříliš vápnitých půdách, i ve vyšší, nikoli však drsné poloze, daří se ořešákům výborně. Jen v suchých píscích a hubených půdách nebo tam, kde je vysoký stav spodní vody, stromy krní. Dobré stromy místního původu snesou i nejkrutější mrazy. Jakost půdy má ovšem značný vliv na hojnost úrody i velikost plodů.

Při pěstování ořešáků platí zásadní heslo: Neřezati! Kromě nutného řezu ve školce a občasného odříznutí udušené neb zaschlé větve na starším stromě, jež se provádí koncem srpna, *ořešák nepotřebuje řezu vůbec* a přece dospěje v krásný a užitečný strom.

Ořešák náleží k stromům vůči chorobám a škůdcům nejotužilejším. Ohromný vzrůst stromů vyžaduje sázení na 16—20 *m* v sadech, ve stromořadí podél nejširších silnic, jimž je ozdobou, na 15—18 *m*. Těsnější výsadby nelze nikdy schvalovati. Velmi důležito je hnojení, zvláště v chudších půdách. V hlubokých a živných pozemcích i bez hnojení stromy rostou a plodí přehojně.

Vlastnosti ovoce. Plody — ořechy — mají na trh přijíti zcela zralé, oschlé a přebrané. Sklizeň počíná tehdy, kdy zelené obaly (rubina) počnou na ořechu*) pukati a uvolněné ořechy z nich vypadávati. Tehdy dlouhými tyčemi poklepem na plodící větev, nikoli úderem do skupiny ořechů setřásáme plody se stromů. Sebrané ořechy zbavené zbytků obalů se v tenkých vrstvách suší na vzduchu (na př. na špýchaře, nejlépe průvanem, pod kolnou, na půdách a pod.). Malé a zřejmě vadné plody se vyřadí. O vánocích prodá se nejvíce ořechů, ale nejlepších cen docílí se ještě později.

LÍSKOVÉ OŘECHY.

LÍSKA. — DIE HASELNUSS. — LA NOISETTE. — LESZCZYNA.

Plantáže lískových ořechů u nás se mohou vypláceti jen zcela výjimečně. Proto zůstane líska ještě dlouho odsunuta do pozadí jako ovocný keř, až snad budoucnost ukáže, může-li jednou naše produkce poskytnouti ona množství oříšků, která se k nám z jihu dovážejí každého roku. Vysoká cena tohoto ovoce jistě přiměje některé podnikavé ovocnáře k pěstitelským pokusům, pravděpodobně však jen na pozemcích, jinak účelněji nevyužitelných, na okrajích lesů, na svazích, stráních a pod. Ke spekulativnímu pěstění lískových ořechů u nás nelze raditi.

*) S hlediska botanického je ořech vlastně peckovice s nepoživatelnou dužninou.

Líska množí se buď kořenovitými výhonky nebo hříženci, nikoli výsevem, jelikož potomstvo ušlechtilých lísek bývá zpravidla méněhodnotné než matka. Roubováním ani očkováním ve volné přírodě nelze se dodělati úspěchu.

Pro obchod vyhovují nejlépe tyto odrůdy:

HALLSKÝ OBROVSKÝ (Halle'sche Riesennuss, Géante de Halle), pozdní, velkoplodý; zraje koncem září.

LOMBARDSKÝ BÍLÝ (Weisse Lambertnuss, Blanche de Lombardie), zraje v polovině září; oříšky podlouhlé, jádro chuti mandlovité.

NOVÝ OBROVSKÝ (Neue Risesennuss, Géante nouvelle), zraje koncem září, oříšky až 30 *mm* dlouhé, jádro mandlovité, výborné chuti.

Zdá se, že na Slovensku jsou nejvhodnější podmínky přirozené pro obchodní pěstění lískových ořechů, jichž tam již dnes mnoho roste divoce; ovšem kvalita plodů neuspokojuje.

ANGREŠTY.

SRSTKA. — STACHELBEEREN. — GROSEILLER ÉPINEUX. — GOOSEBERRY. ANGREST. — KOSMULJA. — КРЫЖОВНИК.

Trh žádá ovoce: 1. rané,
2. vzhledné a stejnoměrné velikosti,
3. sladké, s tenší a nekyselou slupkou.

Nebudiž zapomínáno, že *rybíz je celkově oblíbenější než angrešt*, který se kupuje jednak k jídlu za syrova nebo k výrobě jamu, po př. na marmelády a tuhý, nedozrálý k zavaření. Barva a povrch plodů nehrají zde valné role. Pěstitelé musí klásti hlavní váhu na zdravé keře a stromky, tedy zejména na odrůdy, jež vzdorují zhoubné nemoci, zvané *americké padlí angreštové* (Sphaerotheca mors uvae). Většina výborných odrůd starších pochází z Anglie, kde je angrešt dosud neobyčejně oblíben; nové, padlí vzdorující odrůdy, vypěstěny byly v Sev. Americe.

Z uvedených důvodů *nelze raditi k zakládání větších výsadeb* angreštových, není-li odbyt ovoce trvale zabezpečen. Tam, kde se vyskytlo nebo hrozí *americké padlí*, nutno keře stále ošetřovati stříkáním sirnatými jíchami nebo sirnými preparáty.

Roste-li rybíz vznosně vzhůru, klopí angrešt naopak větve úrodou přetížené dolů. Proto podél cest pěstuje se angrešt s výhodou ve tvaru *stromků*, jež mají určité přednosti proti keřům. Ovoce na nich lépe a stejnoměrněji dozrává, není znečištěno hlinou a pohodlně se sklízí. Stromky jsou však citelně dražší než keře a mimo to potřebují opěrného kolíku. Proto převládá dosud pěstění ovoce *na keřích*, které jsou též plodnější (vzhledem k váze ovoce s jedné rostliny) než stromky, u nichž, zejména u starších jedinců, hrozívá i ulomení koruny.

Doporučiti lze:

Zelené: COLUMBUS, novější americká, nemocem velmi vzdorující odrůda. Ovoce větší, jemně chmýřité, zraje v druhé polovině července. Podrobný popis: Landovský, Zahradnické listy č. 35. r. XXII. — CHAUTAUQUA, odrůda podobná, rovněž vzdorná.

Červené: Č. 66. INDUSTRIE (Industry, Rote Triumphbeere). Plody jemně ochmýřené a ojediněle chloupkaté, zrají koncem července ; výborné k továrnímu zpracování. Popis: Říha, České ovoce IV. č. 45.

AMERICKÁ HORSKÁ (Amerikanische Gebirgsstachelbeere, Mountain) dá se pěstovati jako keře, ovoce velmi drobné, sladké, zvláště způsobilé k výrobě vína. Odrůda neobyčejně a stále úrodná.

Žluté: Č. 67. ŽLUTÁ NEJRANĚJŠÍ (Yellow Lion, Früheste Gelbe); ovoce střední velikosti, chloupkaté, zraje v prvé polovině července. Popis: Říha, České ovoce IV. č. 52.

Č. 64. VI/3.

TŘEŠŇOVÝ ČERVENÝ.

GROSEILLER CERISE À FRUITS ROUGES. — CHERRY CURRANT.
KIRSCHJOHANNISBEERE. — WIŚNIOWA.

Podrobný popis: Říha, České ovoce IV. č. 62.; Suchý, Moravské ovoce č. 166.
Původ: Podle všech známek pochází z Francie a je znám ovocnářům již téměř 100 let.

Vlastnosti a požadavky keře. Velkoplodá tato odrůda zasluhuje plné péče: Nejlepší, obdělávané a vydatně hnojené půdy, jakož i polohy poněkud chráněné, kde by neškodily jarní mrazíky, jimiž trpívá. Vzrůst není již tak uspořádaný jako u Holandského červeného. Plodnost je neobyčejně veliká.

Vlastnosti ovoce. Bobule sytě červené uzrávají od konce června a vynikají velikostí nad Hollandský červený, s nímž se v obchodním pěstění znamenitě doplňují. Pro lahodnou, sladší chut oblíben je jako znamenité ovoce stolní, vhodné ovšem i ke každému jinému použití.

Č. 65. VI/3.

HOLANDSKÝ BÍLÝ.

GROSEILLER DE HOLLANDE À FRUITS BLANCS. — WHITE DUTCH.
HOLLÄNDISCHE WEISSE. — HOLENDERSKA BIALA.
ГОЛЛАНДСКАЯ БЕЛАЯ.

Podrobný popis: Říha, České ovoce IV. č. 59.; Suchý, Moravské ovoce č. 168.
Původ: Nejspíše Holandsko.

Vlastnosti a požadavky keře. Proti odrůdám červeným roste tento rybíz poněkud slaběji a je potřebí jeho vzrůst podporovati vydatným hnojením, čímž získá se více a delších plodných prutů. Úrodnost je velmi uspokojivá, stálá a pravidelná. Mrazíky netrpí.

Vlastnosti ovoce. Značně veliké, sklenitě průsvitné a žlutavě bílé bobule seskupeny jsou v dlouhé, řidší hrozny. Uzrávají koncem června, nabývajíce příjemné chuti sladce nakyslé. Na trhu nemůže v odbytu konkurovati s rybízem červeným, proto se doporučuje k výsadbě ve velkém pouze tam, kde je zaručen odbyt na výrobu rybízového vína, k čemuž skýtá výbornou surovinu.

Poznámka. Jako doplněk k tomuto účelu možno ve skromném poměru vysazovati i *černý rybíz* (na př. *Neapolský černý*), jinak u nás těžko upotřebitelný. Používá se ho hlavně k barvení rybízového vína. V Rusku a ve Francii je velmi oblíben. Francouzi zovou černý rybíz *cassis*.

Č. 68. BÍLÁ NÁDHERNÁ (Whitesmith, Weisse Triumphbeere); ovoce větší, jemně chmýřité, zraje v druhé polovině července. Na trhu velmi oblíbená. Popis: Říha, České ovoce IV. č. 56.

MALINY.

FRAMBOISES. — HIMBEEREN. — RASPBERRIES. — МАЛИНА.

Pro obchod mají u nás význam jen odrůdy červené, velkoplodé, jednou plodící, rané a úrodné. Žlutých nelze pro pěstění ve velkém doporučiti.

Z červených postačí úplně:

Č. 69. HORNET	(viz Říha, České ovoce IV., č. 67).	
MARLBORO (Marlborought)	„ „ „ „	I., č. 67 *e*).
GOLIÁŠ	„ „ „ „	IV., č. 67 *ch*).

Goliáš velmi rychle a četně odnožuje; do malých výsadeb (zahrádek) se nehodí. Jeho plody jsou zvláště způsobilé na výrobu šťávy.

Maliny vyžadují sázení v řadách alespoň 140 *cm* vzdálených, vydatného hnojení, odřezávání loňských prutů a nedorostlých výhonků, aby se jimi zbytečně nezeslabovaly plodné pruty dostatečně dorostlé. Před rašením se tyto výhonky zkracují, čímž se donutí k vytvoření jakýchsi korunek, hojně plodících.

JAHODY VELKOPLODÉ.

FRAISES À GROS FRUITS. — STRAWBERRIES. — GROSSFRÜCHTIGE ERDBEEREN. — ЗЕМЛЯНИКА.

Trh požaduje ovoce neporušené, vybarvené a chutné. Nejlepších cen dociluje ovšem ovoce rané.

Kultury jahod vyžadují intensivního hnojení chlévskou mrvou, okopávky a pletí. Na poli ponecháváme jen matečné trsy, kdežto výběžky (šlahouny) odstraňujeme, pokud rostlina plodí. Stvoly obtížené plody je potřebí vhodně podkládati, na př. dřevitou vlnou, aby se předešlo znečištění ovoce hlinou. Zakořeněné rostliny sázejí se na podzim v řádcích nejméně 50 × 50 *cm*. Po třetí sklizni jahodiště rušíme. Pro pěstění ve velkém osvědčily se zcela dobře tyto odrůdy jednou v roce plodící:

Nejranější: DEUTSCH EVERN; NOBLE (LAXTONS); VÍTĚZ (SIEGER).

Polorané: SENSATION.

Pozdnější: JUCUNDA.

Jahody počínají zráti začátkem června a jako naše nejranější čerstvé ovoce přicházející na trh nejméně o týden dříve než první třešně, nejlépe se prodávají při vysokých cenách. Ze spekulace kol velkých měst a stálých odbytišť rozmohlo se po válce mnoho pěstitelů jahod, čímž ovšem v plné sezoně — k radosti konsumentů — ceny značně klesají.

Drobnoplodé, po celé léto plodící t. zv. *měsíční jahody* (Monatserdbeeren, Fraises des quatre saisons) nemají valného obchodního významu, zvláště ne tam, kde trh je dostatečně zásoben aromatickými lesními jahodami, jimž se vůní ani chutí jahody měsíční nemohou vyrovnati.

OBSAH.

Strana

Místo předmluvy 3
Které okolnosti působí na vzájemný číselný poměr stromů jednotlivých druhů ovocných při výsadbě? 6
Slovo ke čtenáři 7

Jabloně 9
Seznam odrůd 9
Všeobecné pokyny 9
1. Skleněné žluté 10
2. Astrachan červený 10
3. Charlamowski 11
4. Fraasovo letní 11
5. Croncelské 12
6. Řehtáč soudkovitý 12
7. Kardinál žíhaný (Šálové) 13
8. Parména zlatá 13
9. Panenské 14
10. Reneta Baumannova 15
11. Boskoopské 15
12. Reneta kanadská (Kmínová) . . . 16
13. Ontario 17
14. Boikovo 17
15. Wagenerovo 18
16. Strýmka. 18
17. Jonathan 19
18. Parkerovo 19

Hrušně 21
Seznam odrůd 21
Všeobecné pokyny 21
19. Magdalenka 21
20. Červencová 22
21. Muškatelka šedá 22
22. Muškatelka turecká 23
23. Máslovka Clappova. 23
24. Solanka 24
25. Williamova čáslavka 25
26. Kongresovka. 25
27. Salisburyho 26
28. Avranšská. 26
29. Hardyho 27
30. Charneuská 27
31. Boscova lahvice 28
32. Pastornice. 29
33. Máslovka Dielova 29
34. President Mas. 30

Třešně a višně. 31
Seznam odrůd 31
Všeobecné pokyny 31
35. Rychlice německá 32
36. Libějovická raná 32
37. Boppardská raná 33
38. Višeň Vackova 33
39. Sladkovišeň raná 34
40. Troprichterova 34
41. Amarelka královská 35
42. Šalanka 35
43. Napoleonova chrupka (Lauermannova) 36
44. Višeň ostheimská. 36
45. Hedelfingenská chrupka. 37
46. Germersdorfská chrupka 37
47. Morela stinná 38

Švestky: 39
Seznam odrůd 39
Všeobecné pokyny 39
48. Esslingenská 39
49. Zimmrova 40
50. Bühlská 40
51. Wangenheimova 41
52. Domácí (velkoplodá) 41

Slívy, mirabelky a renklody 43
Seznam odrůd 43
Všeobecné pokyny 43
53. Bonne de Bry 43
54. Úrodná raná 44

Poznámka. Číslice uvedené před názvem odrůd znamenají pořadová čísla barevných příloh, obsažených v ilustrovaném vydání této knížky (nákladem České grafické Unie a. s. v Praze 1926.)

EC MELUZÍNA RCAB
Brigádnická 710/2
363 01 OSTROV

Strana

55. Mirabelka raná 44
56. Malvazinka 45
57. Ontario 45
58. Montfortská 46
59. Zelená renkloda raná 46
60. Althanova renkloda 47
61. Zelená renkloda (veliká) 47
62. Nancyská mirabelka 48

Vlašské ořešáky 49
Všeobecné úvahy 49
Chřapáče 49
Papírky 49
Kamenáče 49
Hroznovitý 49

Lískové ořechy 50
Hallský obrovský 51
Lombardský bílý 51
Nový obrovský 51

Rybíz 53
63. Holandský červený 53
64. Třešňový červený 54
65. Holandský bílý 54

Angrešty 55
Columbus 55
Chautauqua 55
66. Industrie 55
Americká horská 55
67. Žlutá nejranější 55
68. Bílá nádherná 56

Maliny 56
69. Hornet 56
Marlboro 56
Goliáš 56

Jahody velkoplodé 56
Deutsch Evern 56
Noble (Laxton's) 56
Vítěz (Sieger) 56
Sensation 56
Jucunda 56
Měsíční jahody 56

Pomologická sekce (seznam členů) . . 57

Přírůstk. číslo: 3/414
Název: Výběr třešňových odrůd pro českou pomologickou sekci
Spisovatel:

Jméno	Datum	Datum vrácení

3/414

POMOLOGICKÁ SEKCE
ČESKOSLOVENSKÉ OVOCNICKÉ SPOLEČNOSTI
(1923—1926):

Svolavatel: *Dr. Karel Kamenický*, Chlumec n./Cidl.

Členové: *Viktor Buchta*, inspektor ovocnictví pro Slovensko, Bratislava (Matúškova 934).

Václav Čadek, okresní pomolog, Pacov.

Jan Doležal, inspektor ovocnictví, Nový Bydžov.

Václav Eliáš, statkář, Vrbno u Mělníka.

Jindřich Fořt, odb. rada, Praha, Václavské nám. 54.

Eduard Hadrava, ředitel Zelinářského a ovocnářského družstva v Kostelci n./Orlicí.

Jaroslav Hák, okresní pomolog, Roudnice n./L.

Dr. ing. František Herles, majetník chem. laboratoře, Praha, Příkopy 27.

Josef Malý, vrchní okresní pomolog, Domažlice.

František Markus, ředitel zahradnicko-ovocnického ústavu v Bohonicích u Brna.

Václav Maruška, vrchní zahradník v. v., Praha.

Stanislav Pařez, majetník školek, Červené Pečky.

Eberhard Rousek, odb. učitel, Troja u Prahy.

Josef Rubeš, inspektor ovocnictví pro P. Rus, Užhorod.

Josef Rublič, inspektor zahrad, Libochovice.

František Suchý, inspektor ovocnictví pro Moravu, Brno.

Jaroslav Veselý, kom. rada, majetník velkozávodu školkařského, Molitorov u Kouřimě.

Ing. Bohuslav Žežula, min. tajemník, Praha, Jungmannova 18.